

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Кафедра військової підготовки

**Навчальна дисципліна “ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА”
Модуль 2.2 “Воєнна історія України”**

Тема № 4

**Українські військові формування Новітнього
періоду історії (XX ст.).**

Заняття № 1

**Українські військові формування Новітнього
періоду.**

Навчальні питання:

1. Українські військові формування часів Першої світової війни (Великої війни) 1914 – 1918 рр. та Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр.

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

Література:

- 1.** Історія українського війська / Авт. кол.: / М. Відейко, А. Галушка, В. Лободаєв, М. Майоров, Я. Примаченко, А. Руккас, Є. Синиця, О. Сокирко, А. Харук, Б. Черкас; – Харків, 2016. – 416 с.
- 2.** Історія українського війська: Курс лекцій - Ткачук П., Харук А., Соляр І., Трофимович Л.: Львів, 2016.- 145 с.
- 3.** Історія України – Верстюк В., Гарань О., Гуржій О.: Київ, 1997. - 424 с.

Вступ

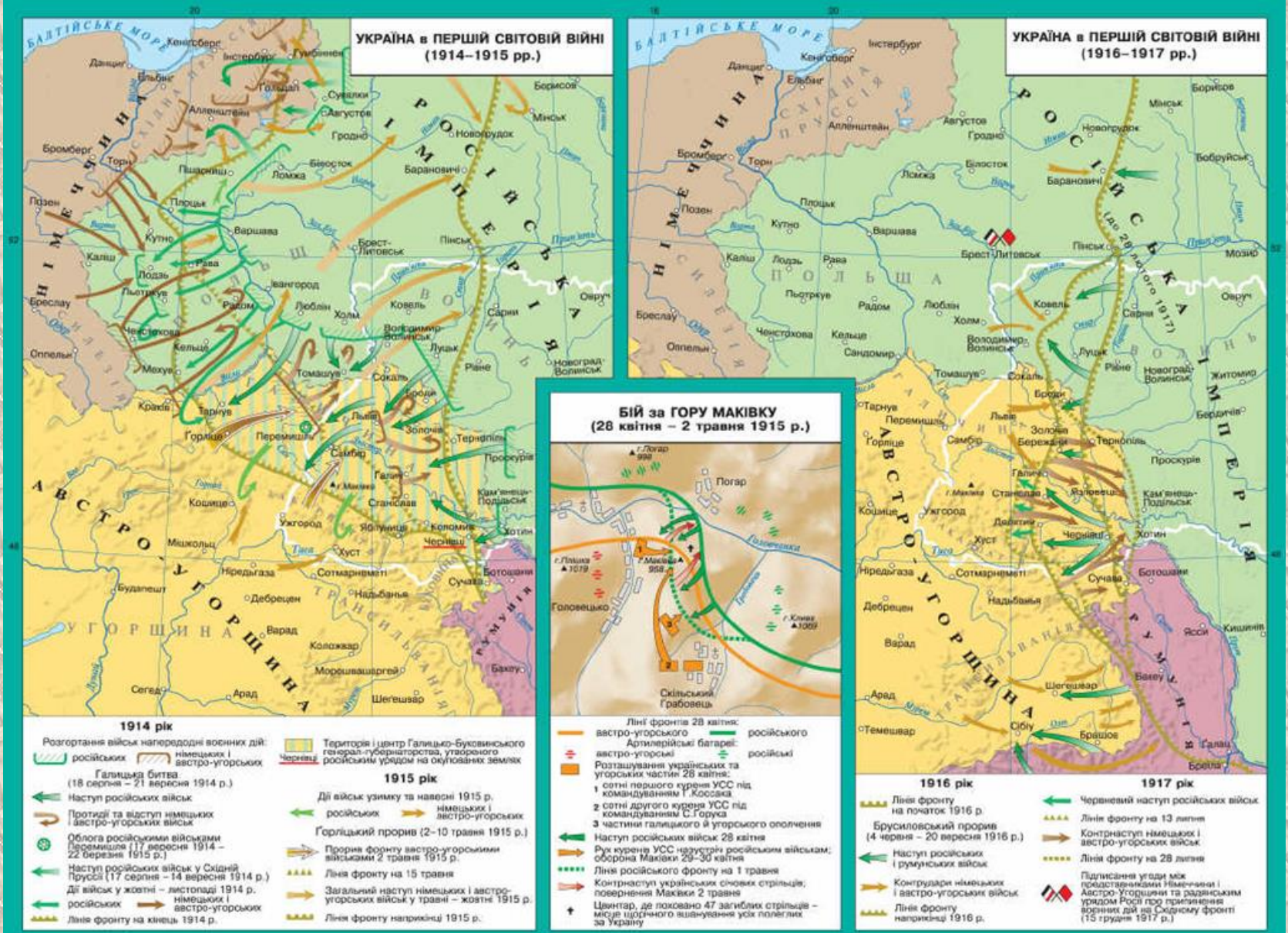

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

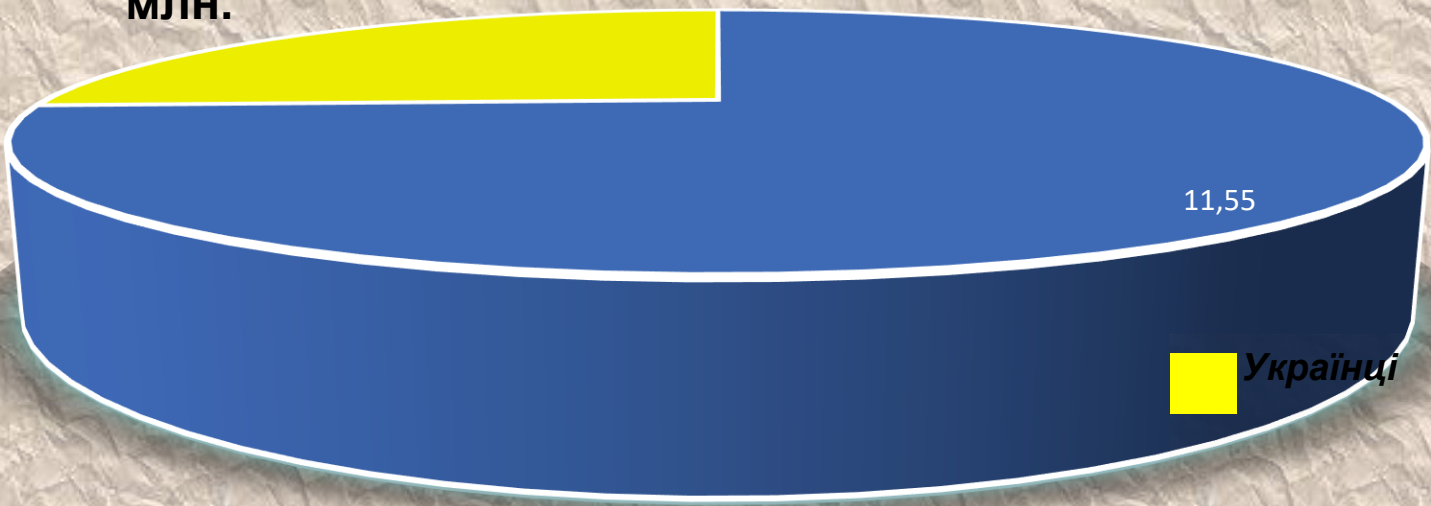

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Національний склад армії Російської імперії (15,55 млн.)

[VALUE]
млн.

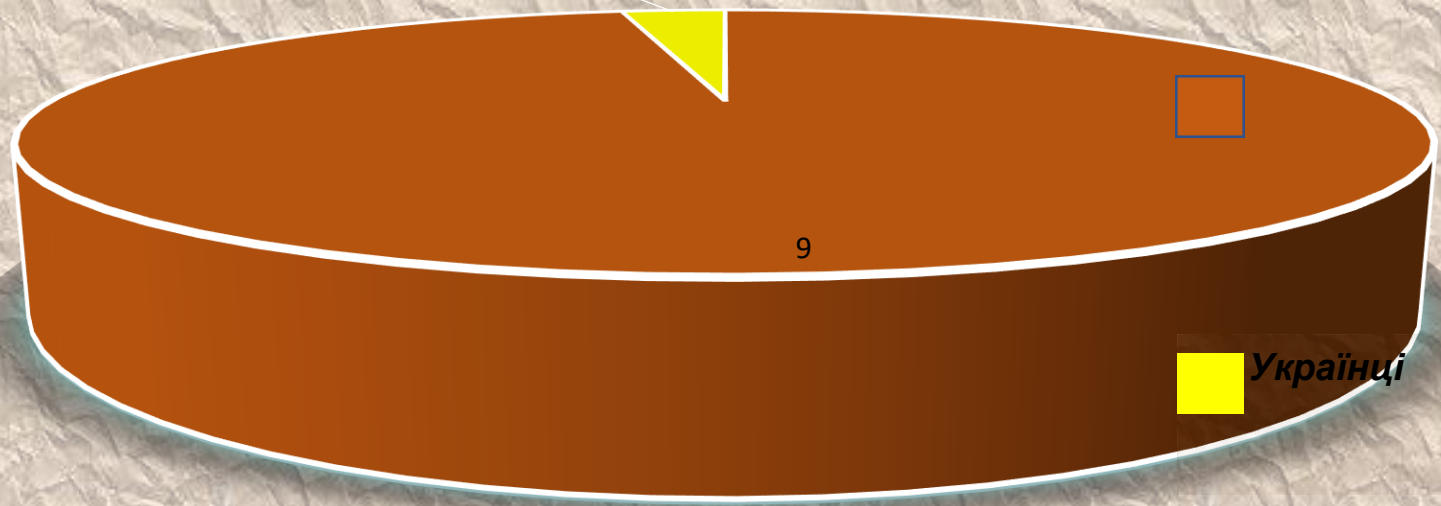

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

[VALUE]
млн.

Національний склад армії
Австро-Угорщини (9,0 млн.)

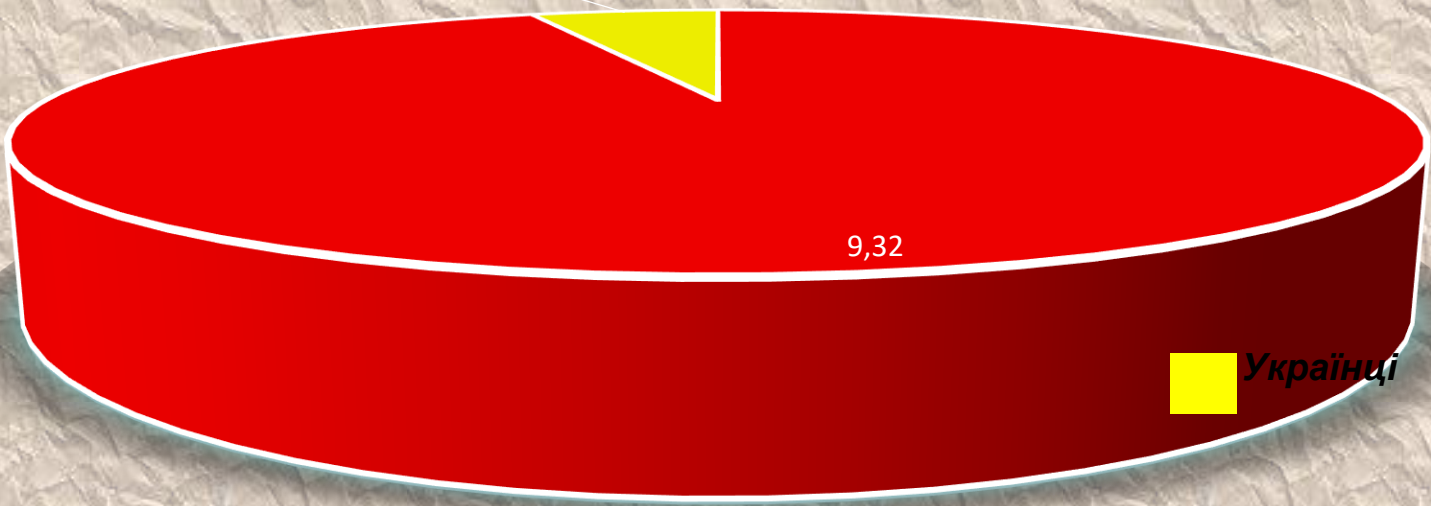

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

[VALUE]
млн.

Загальні людські втрати армій Російської імперії та Австро-Угорщини (9,889 млн.)

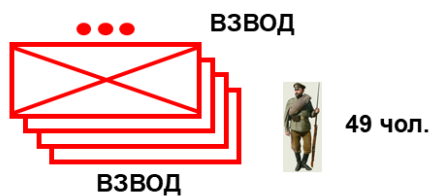
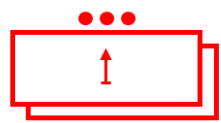
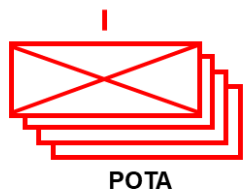
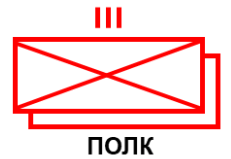

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

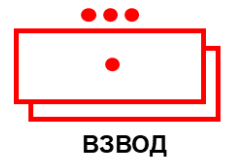
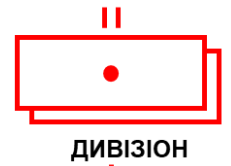

Організаційно-штатна структура та завдання піхотної дивізії Російської імперії станом на 1914 р.

Всього: о/с – до 21000, гармат – 48, кулеметів – 32.

ЗАВДАННЯ
Нанесення ураження противнику в загальновійськовому бою, захоплення його території та оборона своєї. Піхота була здатна вести самостійні бойові дії в складі армійського корпусу або армії на театрі воєнних дій.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Організаційно-штатна структура та завдання кавалерійської дивізії Російської імперії станом на 1914 р.

Всього: о/с – до 4000, гармат – 12, кулеметів – 8.

КАВАЛЕРІЙСЬКА ДИВІЗІЯ

ДРАГУНСЬКИЙ ПОЛК

УЛАНСЬКИЙ ПОЛК

ГУСАРСЬКИЙ ПОЛК

КОЗАЦЬКИЙ ПОЛК

КІННО-АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ДИВІЗІОН

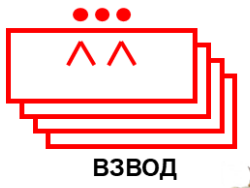
КІННО-КУЛЕМЕТНИЙ ДИВІЗІОН

ЕСКАДРОН

НАПІВЕСКАДРОН

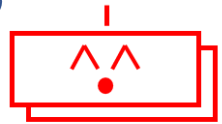

ВЗВОД

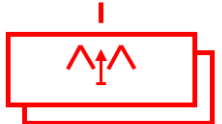

16 рядів

ЗАВДАННЯ
 Під час розвитку воєнних дій кавалерія була зобов'язана прикривати розгортання армії, вести розвідку, перешкоджати розвідці противника, прикривати пересування; під час бою різноманітною бойовою діяльністю сприяти загальному успіху; після бою кавалерія повинна була переслідувати противника, а при відступі приймати на себе прикриття армії.

БАТАРЕЯ

КОМАНДА

ВЗВОД

ВЗВОД

2 од.

2 од.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Військовики армії Російської імперії

В. Радомський. Драгун російської імперії, 1914 г. Рухомі коні, кавалерійська форма, шаблі, карабіни на поясі, кавалерійські сапоги, кавалерійські шоломи — французькі або німецькі.

Драгун

Улан

В. Радомський. Гусар російської імперії, 1914 г. Світлі коні, кавалерійська форма, шаблі, карабіни на поясі, кавалерійські сапоги, кавалерійські шоломи — французькі або німецькі.

Гусар

Козак

Рядовой Лейб-Гвардии Финляндского полка в полевой форме, 1914 г.

Піхотинець

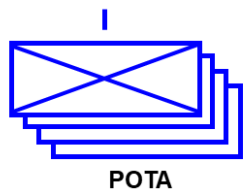
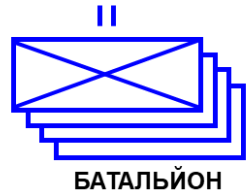
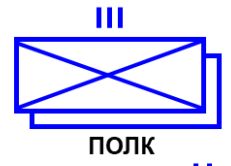

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

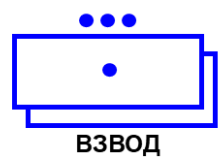
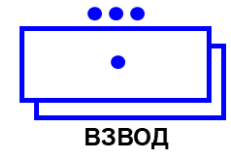
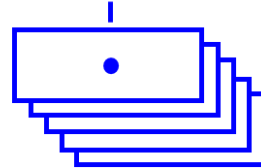
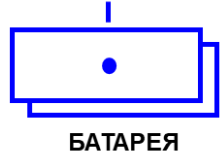
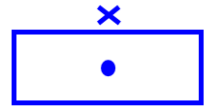

Організаційно-штатна структура та завдання піхотної дивізії Австро-Угорщини станом на 1914 р.

Всього: о/с – від 18200 до 19700, гармат – 30, гаубиць – 12, кулеметів – 28.

ЗАВДАННЯ
 Нанесення ураження противнику в бою вогнем стрілецької зброї та кулеметів, швидке просування ланцюгами та стрімка атака багнетами і маневр підрозділами. В обороні – стійке утримання позицій задля збереження власних сил та сковування противника з метою розвитку успіху інших військових з'єднань.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

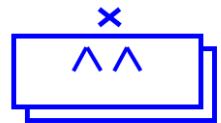

Організаційно-штатна структура та завдання кавалерійської дивізії Австро-Угорщини станом на 1914 р.

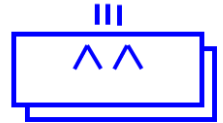
Всього: о/с – від 3600 до 3800, гармат – 12, кулеметів – 4.

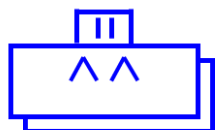
КАВАЛЕРІЙСЬКА ДИВІЗІЯ

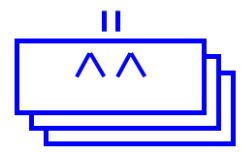
КАВАЛЕРІЙСЬКА БРИГАДА

ПОЛК

КАВАЛЕРІЙСЬКИЙ ДИВІЗІОН

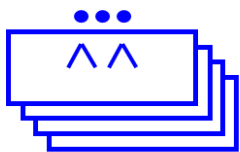
ЕСКАДРОН

КІННО-КУЛЕМЕТНЕ ВІДДІЛЕННЯ

2 од.

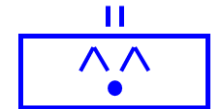

ВЗВОД (ГРУПА)

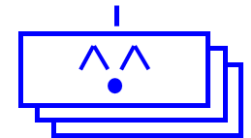

2x16 рядів

ЗАВДАННЯ
 Стрімкою атакою в кінному строю нанести удари в тил і фланг противника, змусити його розсіпатись та відволіктися. Здобуття розвідувальної інформації розвідкою боєм. Часто декілька дивізій об'єднувались в кавалерійський корпус.

КІННО-АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ДИВІЗІОН

БАТАРЕЯ

ВЗВОД

2 од.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Військовики армії Австро-Угорщини

Улан

Драгун

Гусар

Піхотинець ландверу

Піхотинець гонведу

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Озброєння армії Російської імперії

7,62-мм гвинтівка системи Мосіна зразка 1891 р.

7,62-мм кулемет Максима зразка 1910 р.

76,2-мм гармата зразка 1902 р.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

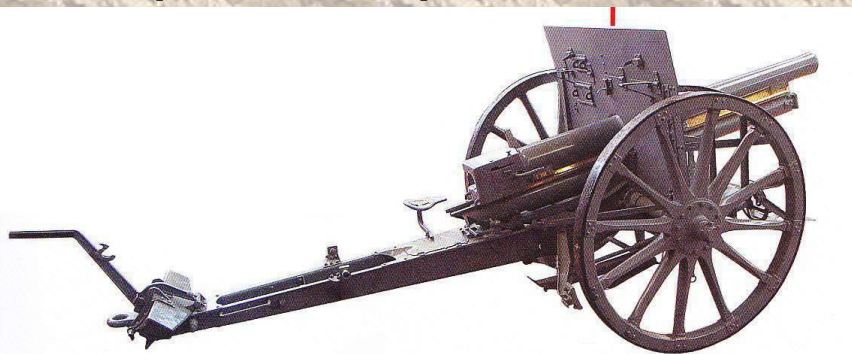
Озброєння армії Австро-Угорщини

**104-мм гаубиця М.99
зразка 1899 р.**

**8-мм гвинтівка системи
Манліхера зразка 1895 р.**

**76,5-мм гармата М.05
зразка 1905 р.**

**8-мм кулемет системи
Шварцлозе зразка 1907 р.**

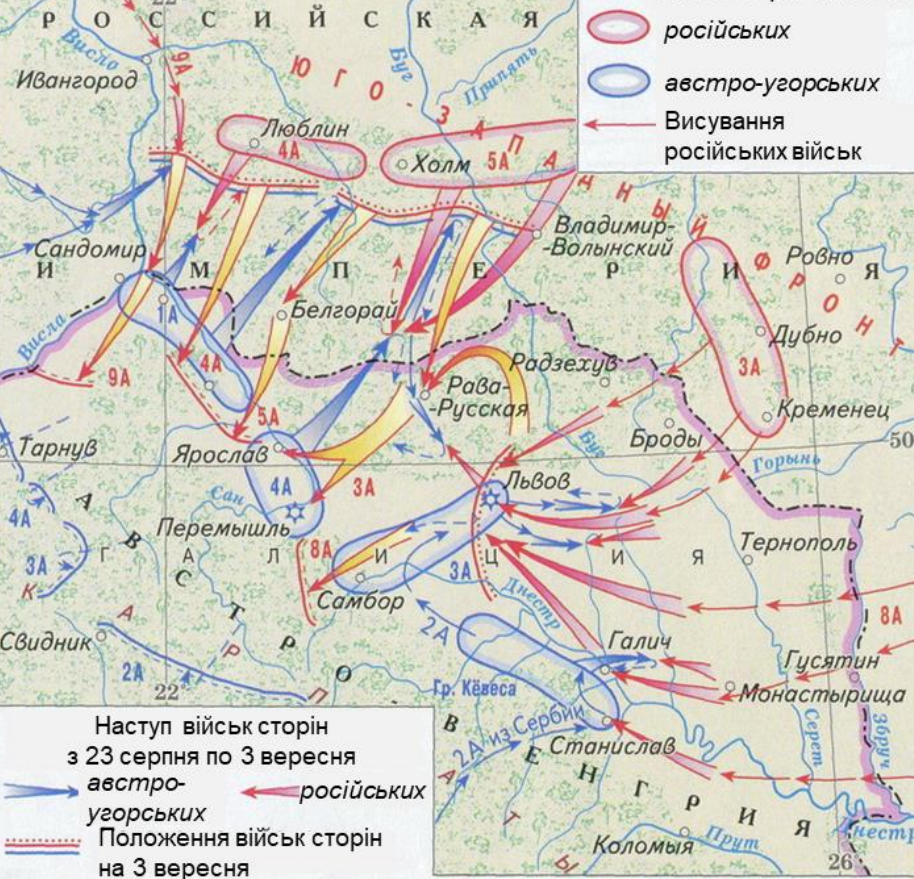

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

ГАЛИЦЬКА БИТВА

ГАЛИЦЬКА БИТВА. 18 серпня – 21 вересня 1914 р. Райони зосередження військ сторін 17.08.14

Об'єднання (командувач)	Кількість					
	піхотних дивізій	кінних дивізій	батальйонів	ескадронів	гармат	особового складу
Південно-Західний фронт (ген. Іванов Н.І.)	42½	18½	680	606½	2470	до 1,2 млн.
3 армія (ген. інф. Рузький М.В.)	12	4	192	140	700	
4 армія (ген. Еверт А.Е.)	9½	4½	152	155½	582	
5 армія (ген. Плеве П.А.)	11	5	176	158	672	
8 армія (ген. Брусилов А.А.)	10	5	160	153	516	

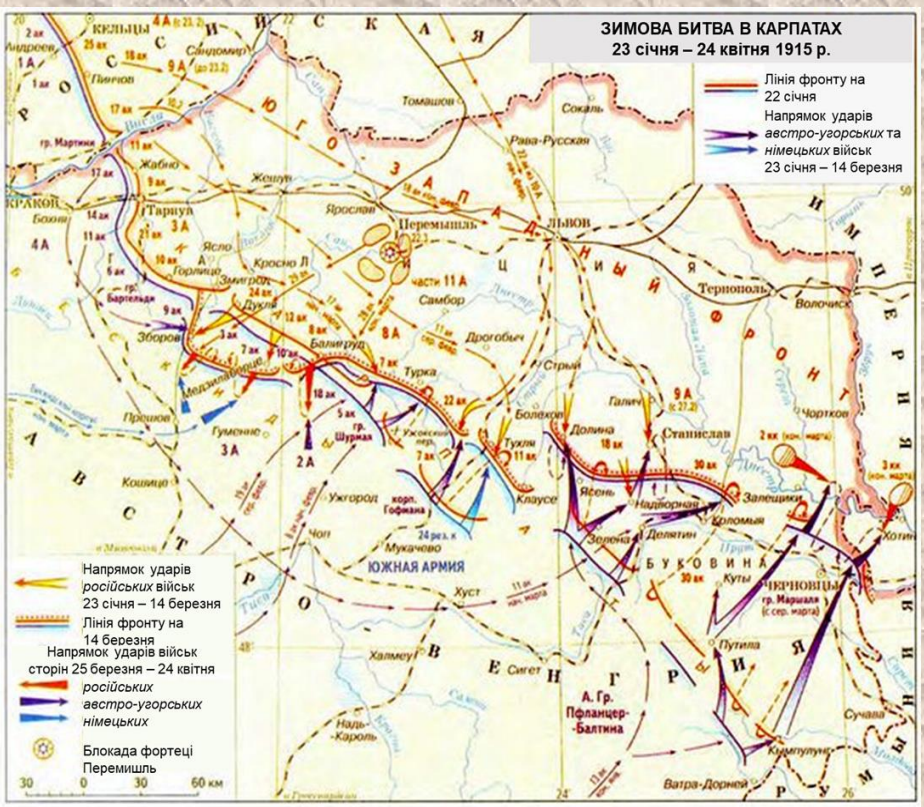
Об'єднання (командувач)	Кількість					
	піхотних дивізій	кінних дивізій	батальйонів	ескадронів	гармат (гауб.)	особового складу
Структура «А» (ергерцог Фрідріх)	46½	11	819	408	2104	1,05 млн.
група (ген. Куммер Г.)	2½	1	45	27	116	
1 армія (ген. кав. Данкль В.)	10	2	194	77	468	
3 армія (ген. кав. Брудерман)	9½	3	159	100	378	
4 армія (ген. піх. Ауффенберг)	10½	2	186	96	498	
армійська група (ген. Кеес Г.)	14	3	235	108	644	

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

ЗИМОВА БИТВА В КАРПАТАХ

Об'єднання (командувач)	Кількість					
	піхотних дивізій	кінних дивізій	батальйонів	ескадронів	гармат	особового складу
Південно-Західний фронт (ген. Іванов Н.І.)	29	12	464	278	1484	до 400 тис.
3 армія (ген. Димитрієв Р.)	9	4	144	86	432	
8 армія із доданими військами зі скл. 11А (ген. Брусілов А.А.)	20	8	320	192	1052	

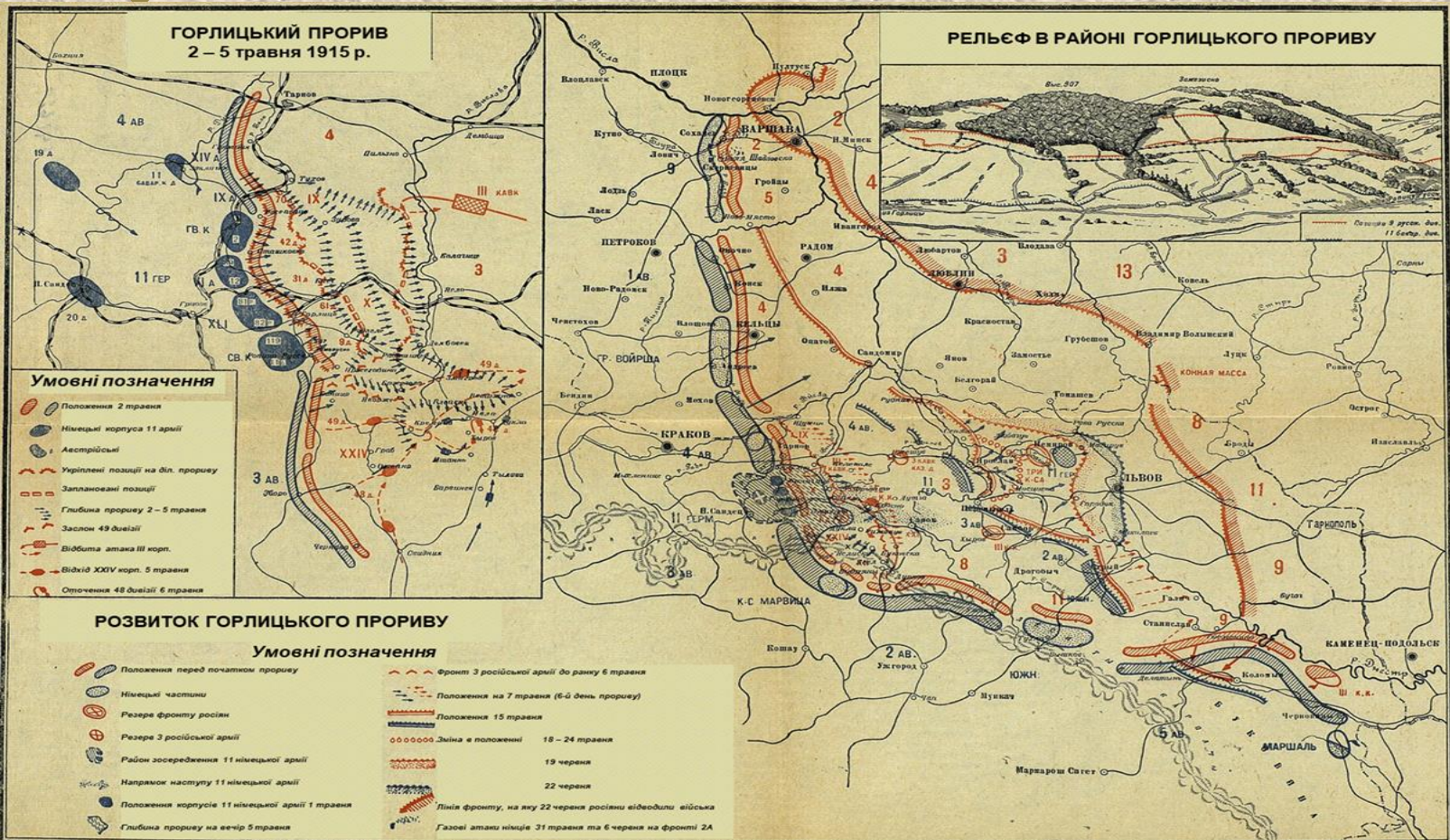
Об'єднання (командувач)	Кількість					
	піхотних дивізій	кінних дивізій	батальйонів	ескадронів	гармат (гауб.)	особового складу
ЗС «Центральних» держав (єрг. Фрідріх)	40	6	566	146	2007	360 тис.
4 армія з гр. Арца (ген. піх. Ауффенберга)	16	2½	224	60	750	112 тис.
3 армія з гр. Пухалло (ген. кав. Брудерман)	15	1½	210	36	742	140 тис.
Німецька Південна армія (ген.-полк. Лінзінген)	6	2	84	48	325	53 тис.
7 армія (ген. Пфлацер Б.)	3	-	48	-	190	55 тис.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

ГОРЛИЦЬКА БИТВА

Сторони	Чисельність армій	Легкі гармати	Важкі гармати	Кулемети	Міномети	Втрати загиблими і пораненими
Росіяни	60 000	141	4	100	-	40 000
Австро-німці	126 000	457	159	260	96	13 000

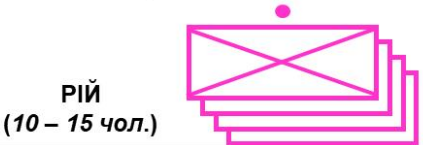
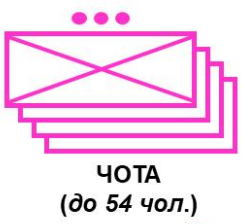
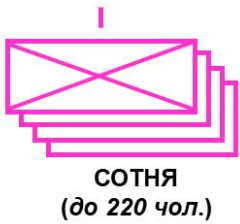
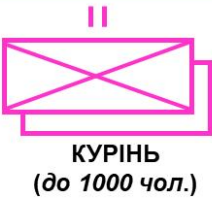

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Українські січові стрільці

Всього: о/с – від 2000 до 2500.

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

Українські січові стрільці

Стрелець Легіону Українських січових стрільців, Австро-Угорщина, 1915 р.

Після більш як столітньої перерви українське військо відродилося знову. Цього разу – як невеличке з'єднання в складі австрійської армії – Легіон УСС. З 28 тис. добровольців австрійська влада обрала для служби лише 2,5 тис. Легіонерів було поділено на два курені (батальйони) та один напівкурень. Курені ділилися на сотні (роти) по 220 осіб. До складу сотні входили чотири чоти (взводи). Чота складалася з чотирьох ротів (відділень), а один рій налічував 10-15 стрільців.

Світлина: © Анна Сенек, фото: Микола Балабан, автор проєкту

Хорунжий Легіону Українських січових стрільців, Австро-Угорщина, 1915 р.

Легіон УСС постав як штатний підрозділ австро-угорської армії, мав на озброєнні австрійські гвинтівки. 1916 року Легіон був перетворений на регулярний 1-й Полк УСС. «Усуси» показали себе вправними вояками на російсько-австрійському фронті. Відзначилися в боях за гори Маківку та Лисоню. Та ще більше вони зробили для підняття бойового й національного духу інших солдатів-українців.

Світлина: © Анна Сенек, фото: Микола Балабан, автор проєкту

1.1. Перебіг воєнних дій на території України 1914 – 1918 рр. Українці у арміях ворогуючих держав. Утворення національних військових формувань та їх участь у збройному протистоянні.

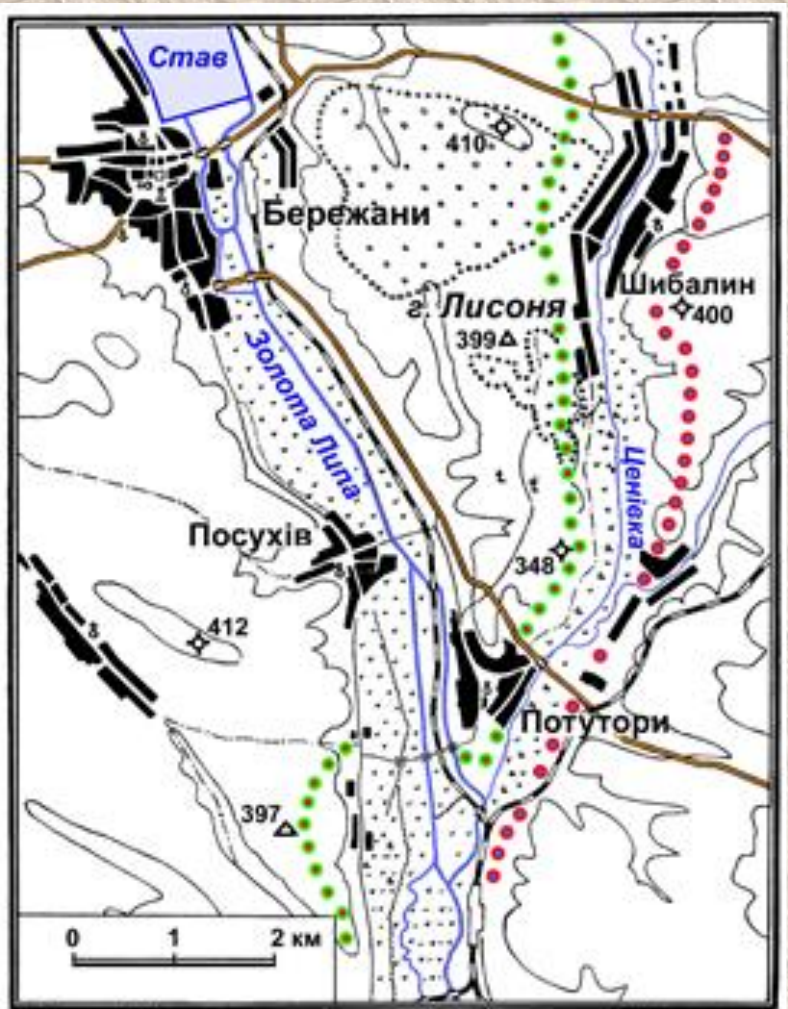

БІЙ ЗА ГОРУ МАКІВКА

- Лінії фронтів 28 квітня:
- австро-угорського
 - російського
- Артилерійські батареї:
- ⊞ австро-угорські
 - ⊞ російські
- Розташування українських та угорських частин 28 квітня:
- 1 сотні першого куреня УСС під командуванням Г. Коссака
 - 2 сотні другого куреня УСС під командуванням С. Горука
 - 3 частини галицького й угорського ополчення
- ← Наступ російських військ 28 квітня
- Рух куренів УСС назустріч російським військам; оборона Маківки 29–30 квітня
- ⋯ Лінія російського фронту на 1 травня
- Контрнаступ українських січових стрільців; повернення Маківки 2 травня
- † Цвинтар, де поховано 47 загиблих стрільців – місце щорічного вшанування усіх полеглих за Україну

БІЙ ЗА ГОРУ ЛИСОНЯ

- Позиції:
- австро-угорських військ
 - російських військ

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

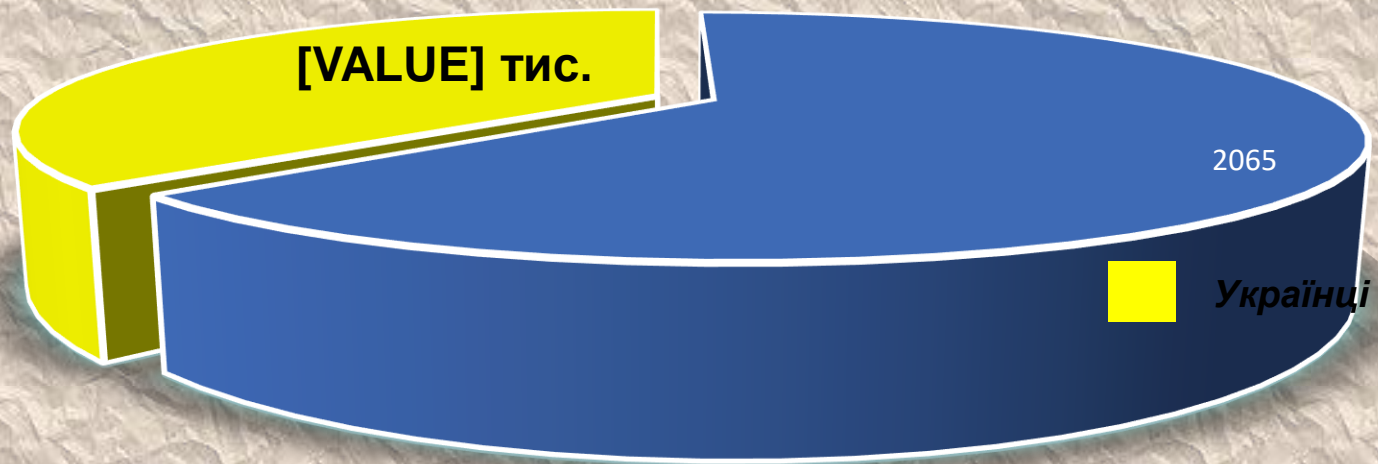

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Національний склад військ
Південно-Західного фронту Російської імперії
станом на квітень 1917 року (3265 тис.)

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Національний склад військ
Румунського фронту Російської імперії
станом на червень 1917 року (1500 тис.)

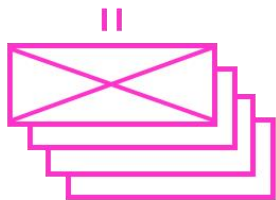

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

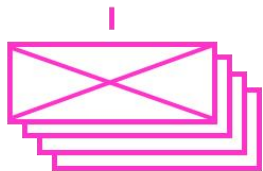

Український козацький полк ім. гетьмана Б. Хмельницького

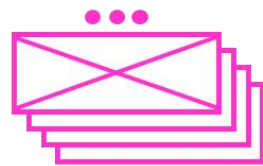
Всього: о/с – 3266, кулеметів – 8.

КУРІНЬ

СОТНЯ

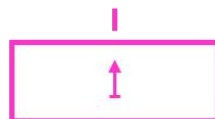
ЧОТА

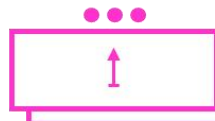
до 45 чол.

1-й КОЗАЦЬКИЙ ПОЛК

КУЛЕМЕТНА
СОТНЯ

ЧОТА

4 од.

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

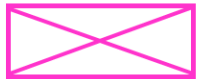

Українські військові формування станом на 29 січня 1918 р.

Є. КОНОВАЛЕЦЬ

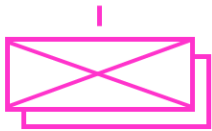
II

**КУРІНЬ СІЧОВИХ
СТРІЛЬЦІВ**

660 – 700
чол.

СОТНЯ

I

**КУЛЕМЕТНА
СОТНЯ**

I

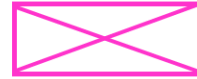

**АРТИЛЕРІЙСЬКА
БАТАРЕЯ**

К. ПРИСОВСЬКИЙ

III

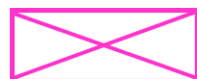

**ОКРЕМИЙ ЗАПОРІЗЬКИЙ
ЗАГІН**

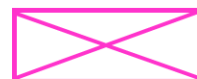
до 4000
чол.

II

1-й КУРІНЬ

II

2-й КУРІНЬ

II

**КУРІНЬ ім.
К. ГОРДІЄНКА**

I

**АРТИЛЕРІЙСЬКА
БАТАРЕЯ**

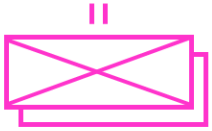
С. ПЕТЛЮРА

ГАЙДАМАЦЬКИЙ КІШ

бл. 400
чол.

**ЧОРНИЙ ТА
ЧЕРВОНИЙ
КУРЕНІ**

I

**КІННА
ОТАМАНСЬКА
СОТНЯ**

I

**АРТИЛЕРІЙСЬКА
БАТАРЕЯ**

I

**КУЛЕМЕТНА
КОМАНДА**

О. ЗАГРОДСЬКИЙ

П. БОЛОБОЧАН

В. ПЕТРІВ

ЗАЛИШКИ
полків
✓ Хмельницького
✓ Дорошенка
✓ Полуботка
Залізничного кур.

ЗАЛИШКИ
полків
✓ Богуна
✓ Наливайка
республікан. заг.
військових шкіл

ЗАЛИШКИ
полку ім. Костя
Гордієнка

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Старшина полку
ім. К. Гордієнка

Вояк куреню
червоних гайдамаків

Старшина полку
ім. К. Гордієнка

Вояк куреню
червоних гайдамаків

Сотник куреню
ім. У. Кармелюка

Офіцер гайдамацького
куреню

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Вояк куреню
чорних гайдамаків

Сотник
синьожупанної дивізії

Бунчужний полку
ім. Б. Хмельницького

Сотник сердюцького
полку

Обер-офіцер полку
ім. Б. Хмельницького

Поручник полку
ім. Б. Хмельницького

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Структура бойових частин Сухопутних військ Української Держави станом на листопад 1918 року

П. СКОРОПАДСЬКИЙ

СУХОПУТНІ ВІЙСЬКА
(БОЙОВІ ЧАСТИНИ)

ОКРЕМА ЗАПОРІЗЬКА ДИВІЗІЯ

О. НАТІЄВ

6000
чол.

1-ша КОЗАЦЬКА СТРЕЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ

П. ВАСИЛІВ-ЧЕЧИЛЬ

6140
чол.

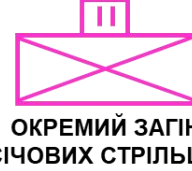
СЕРДЮЦЬКА ДИВІЗІЯ

В. КЛИМЕНКО

5000
чол.

ОКРЕМИЙ ЗАГІН СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

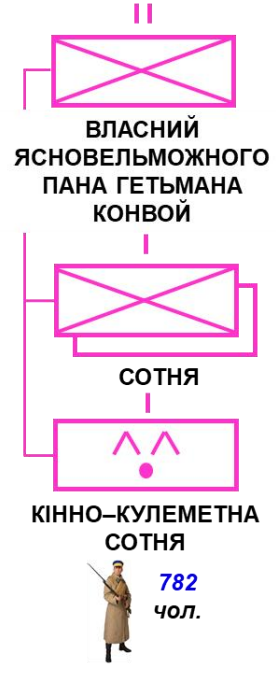
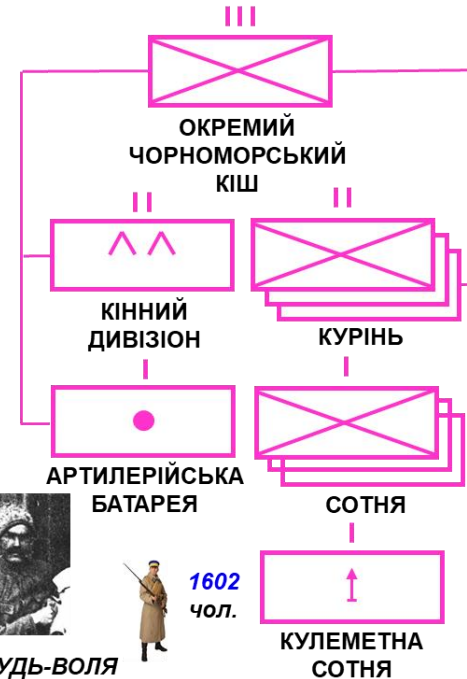

Є. КОНОВАЛЕЦЬ

862
чол.

К. ЗДОБУДЬ-ВОЛЯ

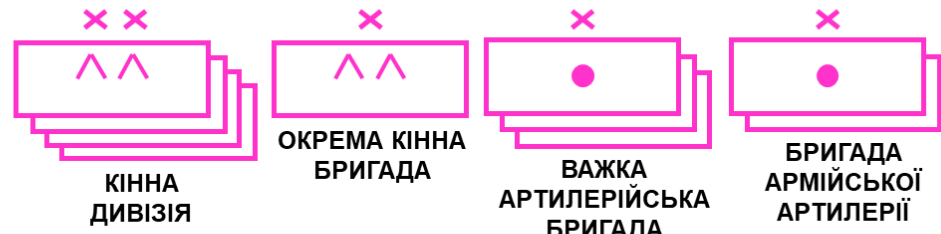
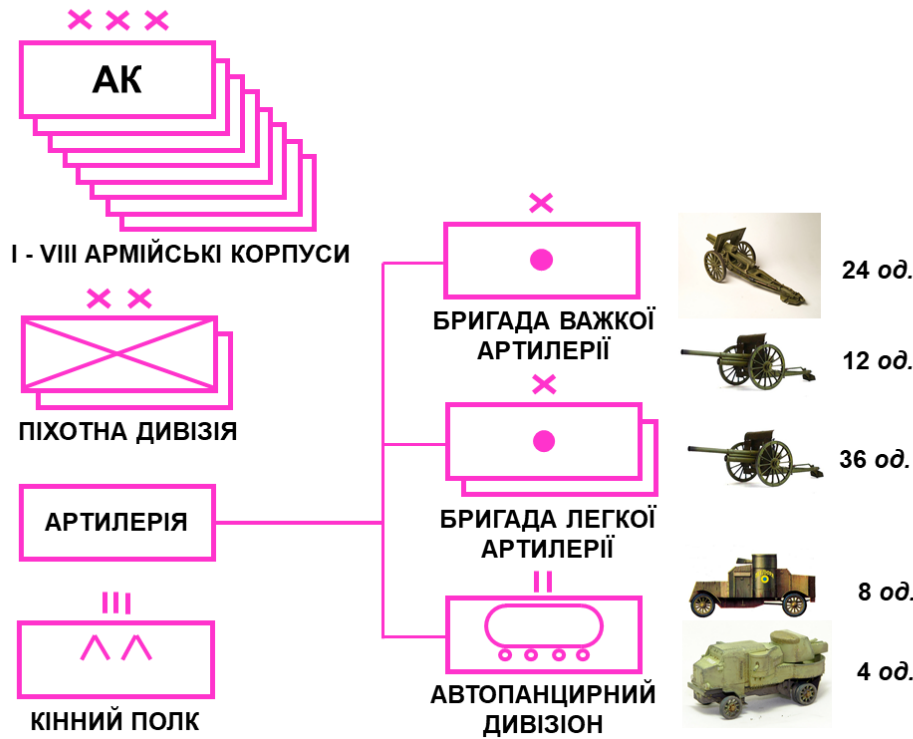

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

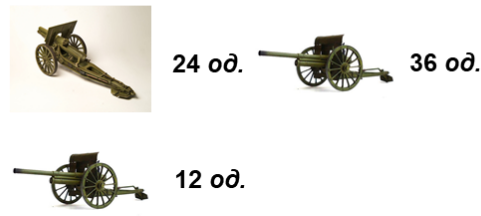
Структура частин кадру Сухопутних військ Української Держави станом на листопад 1918 року

СУХОПУТНІ ВІЙСЬКА (ЧАСТИНИ КАДРУ)

- Кадри для збройних сил мали готувати:
- ✓ Державна Військова Академія,
 - ✓ 5 юнацьких піших,
 - ✓ 2 юнацьких гарматних,
 - ✓ 1 юнацька кінна,
 - ✓ 1 юнацька інженерна школи,
 - ✓ 2 фельдшерські та
 - ✓ 1 військово-залізнична школа.

- Для підвищення військової кваліфікації були створені:
- ✓ Старшинська артилерійська школа стрільця,
 - ✓ 2 Інструкторські школи: Старшин та Підстаршин

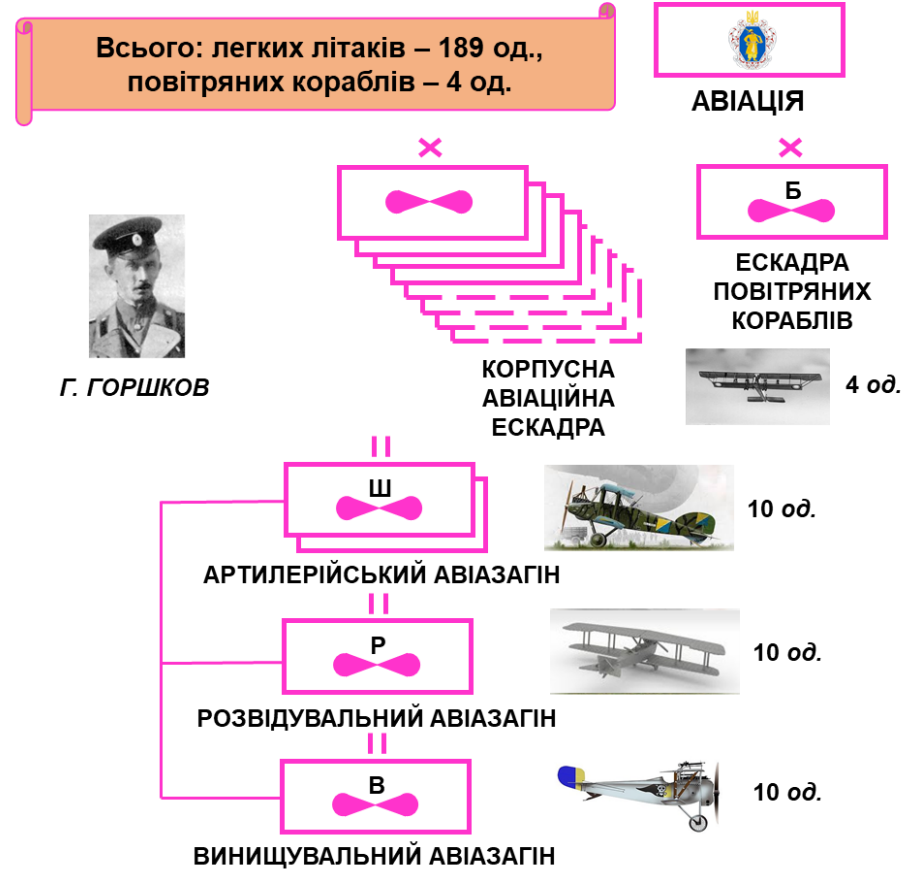
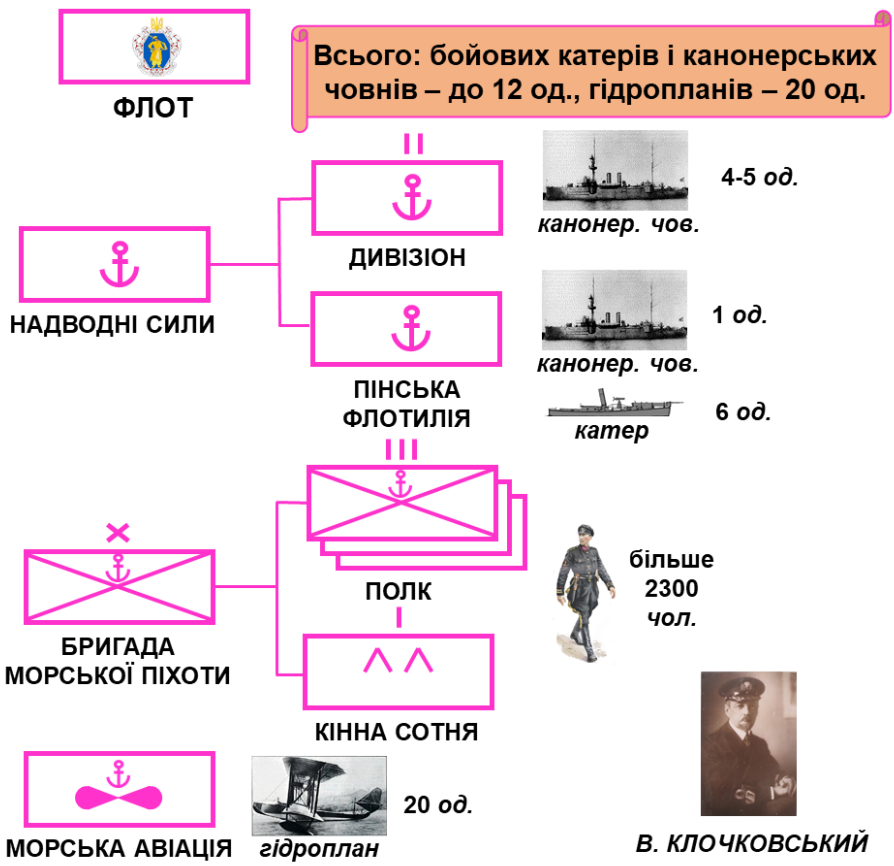

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Структура флоту та авіації Української Держави станом на листопад 1918 року

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Вояк 3-го
гайдамацького полку

Козак 3-го кінно-
козацького Київського
полку

Сотник кінноти

Особистий осавул
гетьмана

Чотар сірожупанної
дивізії

Старшина Лубенського сердюцького
кінно- козацького полка

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Командувач флоту

Старшина морської піхоти

Пілот летунського полку

Лейтенант флоту

Мічман команди панцерного потягу

Підстаршина морської піхоти

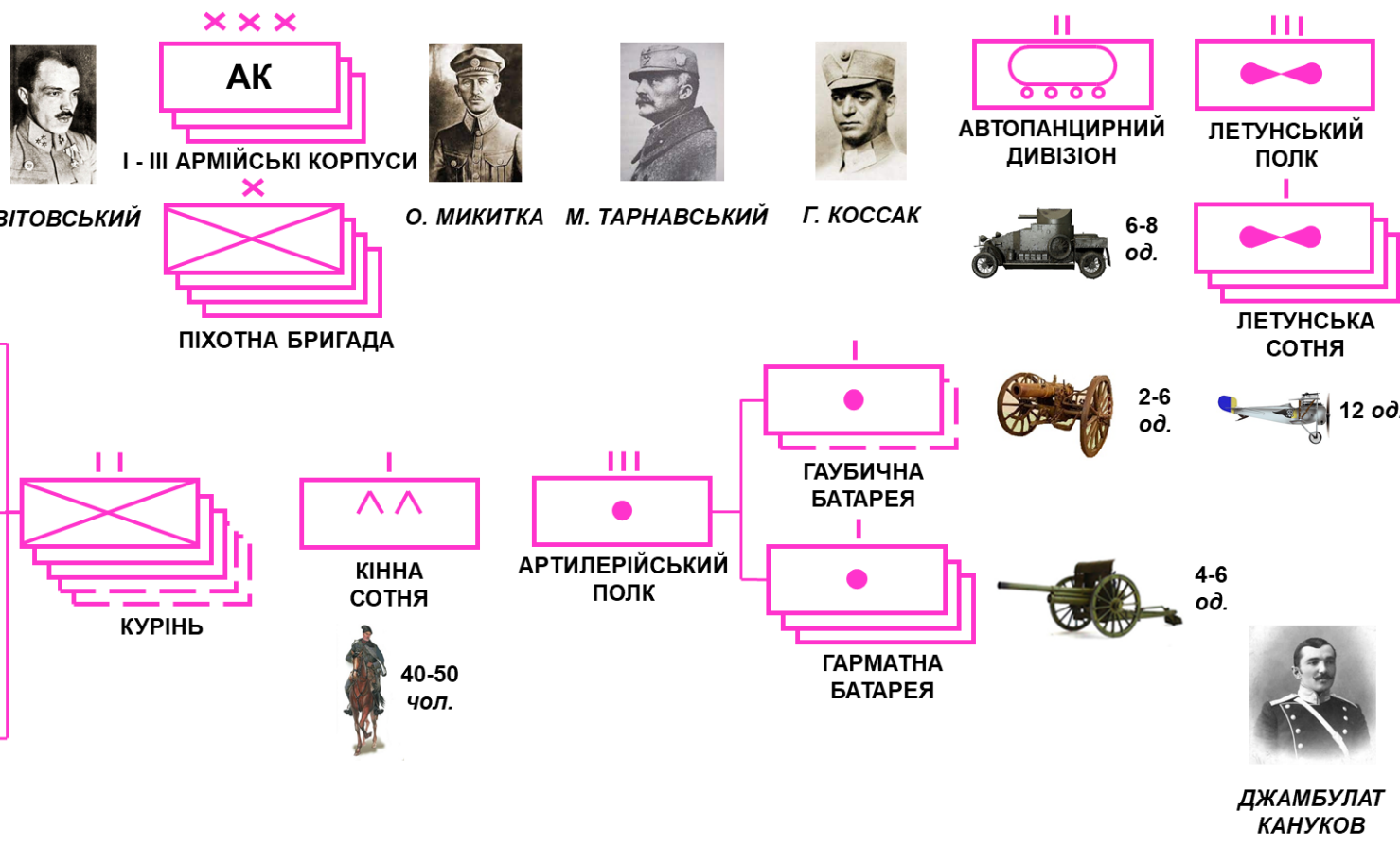

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Структура УГА на березень 1919 року

Всього в УГА: о/с – 126000, гармат – 187, літаків – 40.

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Стрелець піхоти УГА

Вістун УГА

Поручник авіації УГА

Сотник артилерії УГА

Офіцер піхоти УГА

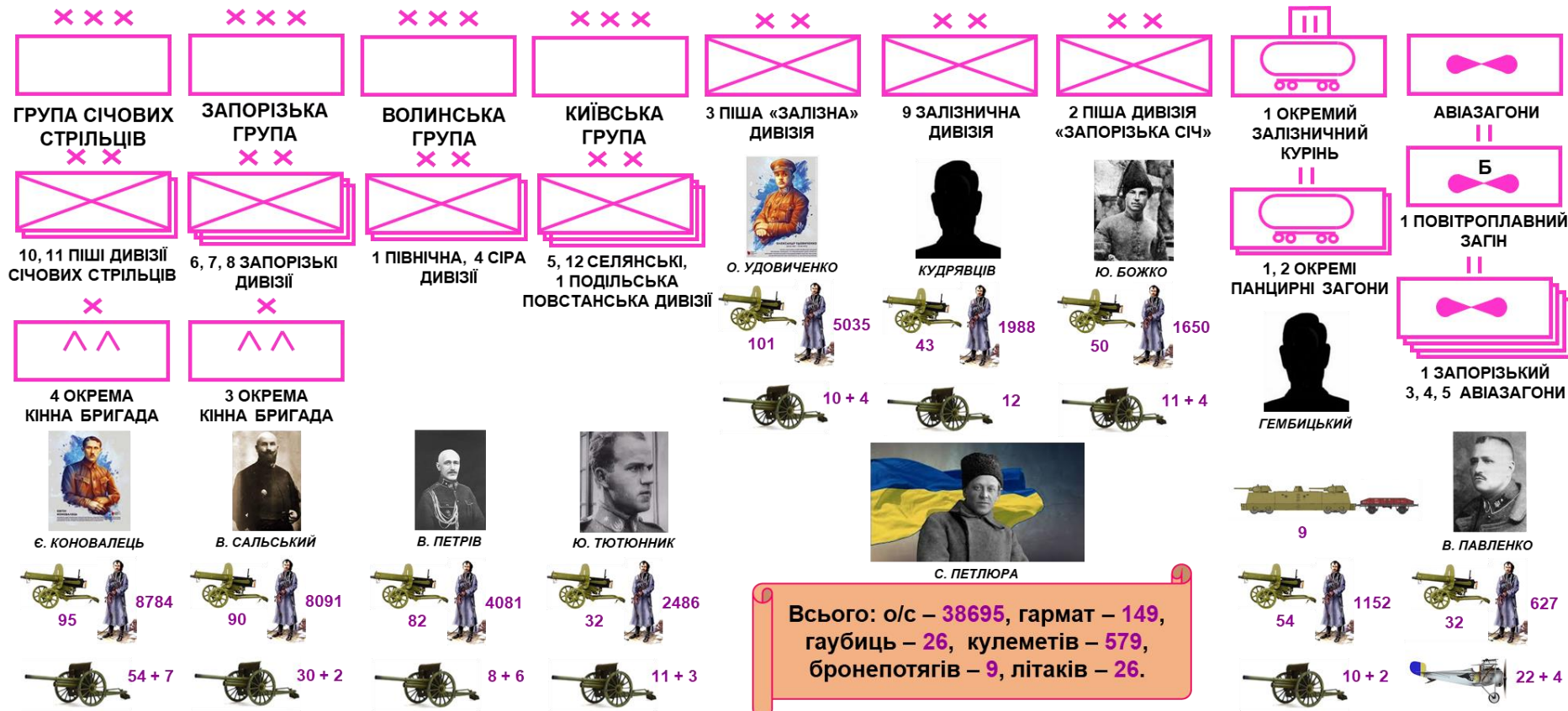
Артилерист УГА

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Структура і стан Дієвої армії УНР 16 серпня 1919 року

Всього: о/с – 38695, гармат – 149, гаубиць – 26, кулеметів – 579, бронепотягів – 9, літаків – 26.

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Козак полку Чорних запорожців

Старшина полку
Чорних запорожців

Кулеметник Дієвої армії

Хорунжий Лубенського кінного полку

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Козак Дієвої армії

Полковник 3-ї
Залізної дивізії

Бунчужний
сердюцької дивізії

Козак 3-го
Гайдамацького полку

Сотник полку гайдамаків
Холодного яру

Вояк полку Народного
визволення

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

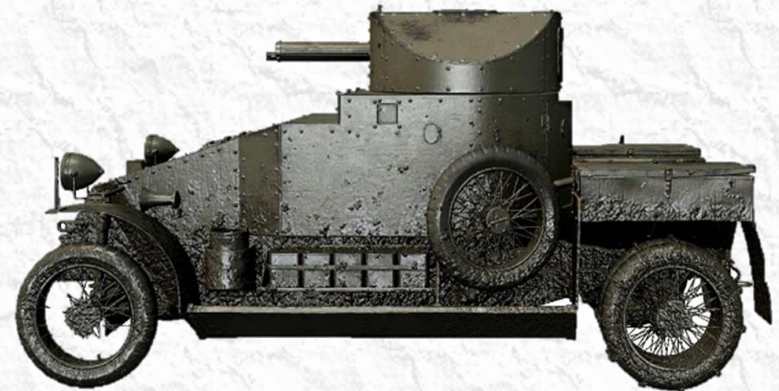
Панцерник Garford-Putilov

Панцерник Austin

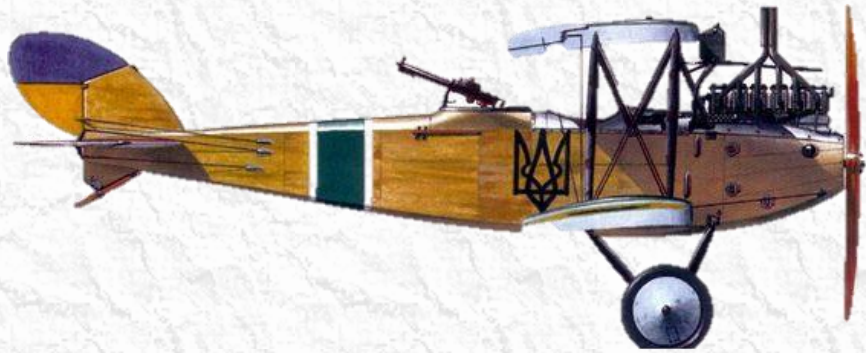

Панцерник Jeffery-Поплавко

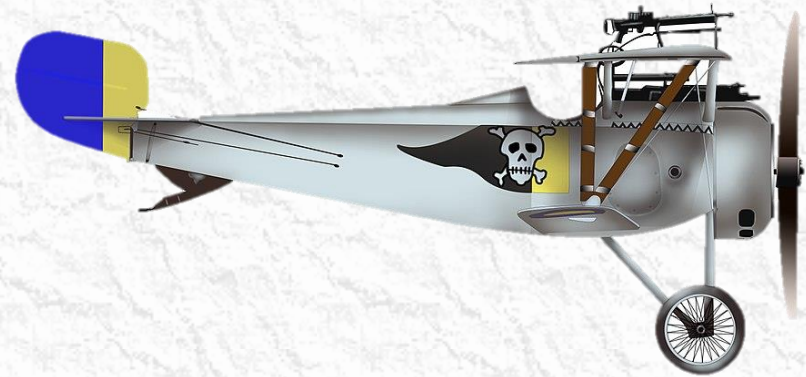

Панцерник Lanchester

**1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції.
Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.**

Розвідувальний літак LWG C.V

Винищувач Nieuport

Штурмовик Albatros J.I

**Стратегічний бомбардувальник
Zeppelin-Staaken R.XIV**

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

**ПОЧАТОК ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.
УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
(березень 1917 – березень 1918 рр.)**
Масштаб 1 : 6 700 000

- Створення Української Центральної Ради (17 березня 1917 р.)
 - Масові українські національні маніфестації
 - Перший Універсал Центральної Ради (23 червня 1917 р.); проголошення національно-територіальної автономії України
 - Межі розселення українців
 - Територія автономної України згідно „Тимчасової інструкції Генеральному Секретаріатові Тимчасового уряду на Україні“ (17 серпня 1917 р.)
 - Території, на які було поширено владу Генерального Секретаріату після падіння Тимчасового уряду за рішенням державних зборів Української Центральної Ради (13 листопада 1917 р.)
 - Територія і столиця Української Народної Республіки, проголошеної 20 листопада 1917 р.
 - Державно-територіальні утворення, які виникли після розпаду Російської імперії
 - ПОЛЬСЬКА РЕГЕНТСЬКА РАДА
 - Межа просування німецьких і австро-угорських військ восени 1917 р.
 - Території, передані Українській Народній Республіці за умовами Брестської угоди між УНР та Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною (9 лютого 1918 р.)
 - Кордони УНР за Брестською угодою
 - Межа територій, приналежність яких до України залишалася спірною
 - ВОЛИНЬ
 - Луцьк
 - Межа проголошеної адміністративно-територіальної устрій УНР (2-4 березня 1918 р.)
- Примітка. Дати подано за новим стилем

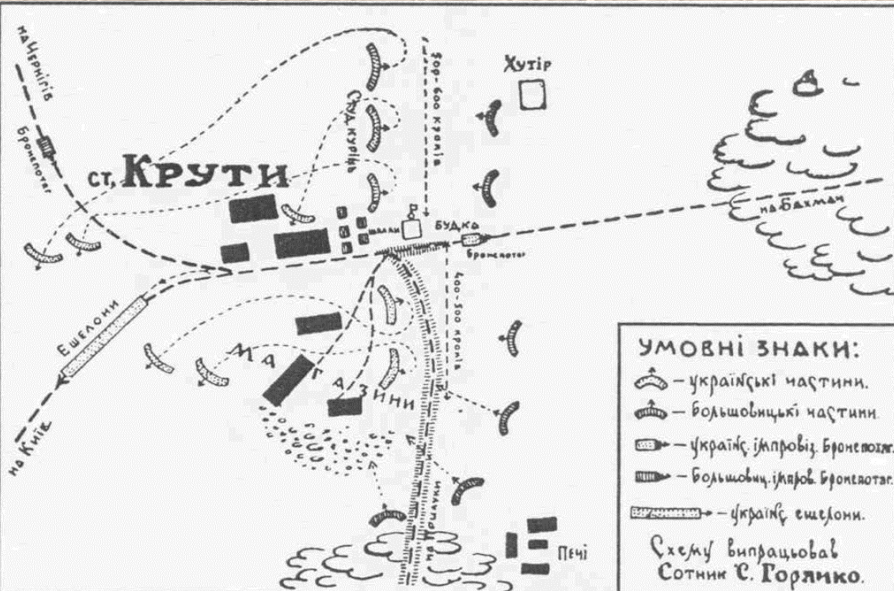

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	кулеметів	гармат	бронепотягів
2 Революційна армія (Р. Берзін)	близько 3000	невідомо	12	1
Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	кулеметів	гармат	бронепотягів
Зведений загін (А. Гончаренко)	500 - 600	16	1	1
1 Українська юнкерська школа ім. Б. Хмельницького	250 - 400			
Студентський курінь	118			
Козаки куреня «Смерті»	50 - 100			
Охорона залізниці	до 90			

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	гармат	панцерників	бронепотягів
Об'єднані радянські сили (Ю. Коцюбинський, М. Муравйов)	бл. 7000			
1 Революційна армія (О. Єгоров)	3000	25	3	2
2 Революційна армія (Р. Берзін)	бл. 3800			
1 кінний полк (В. Примаков)	198			

Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	гармат	панцерників	бронепотягів
Збройні формування УНР (М. Шинкар, М. Ковенко)	1700			
Загони Вільного козацтва (М. Ковенко)	400			
Гайдамацький кіш Слобідської України (С. Петлюра)	300	17	-	-
Курінь Українських січових стрільців (Є. Коновалець)	500			
Полк ім. П. Дорошенка (О. Загородський)	200			
Кінний полк ім. Костя Гордієнка (В. Петрів)	300			

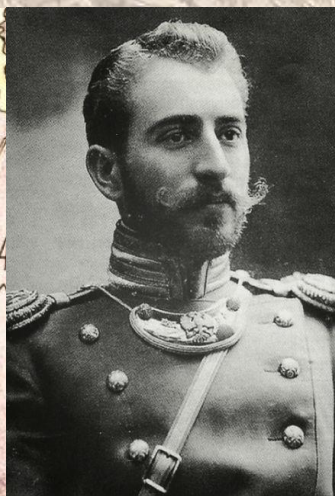
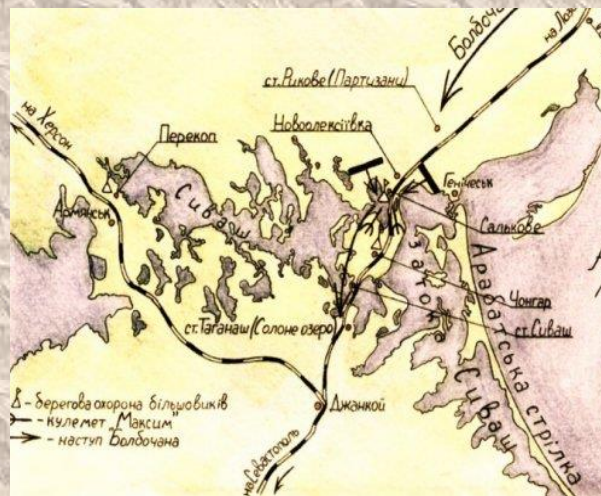
1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	гармат/ гаубиць	панцерників	броне потягів
Кримська група (П. Болбочан)	понад 9000	16/4	12	2
2 Запорізький полк (П.Болбочан)	5100			
1 кінний полк ім. К. Гордієнко (В. Петрів)	880	4/-		
Інженерний курінь (О. Козьма)	невідомо			
Кінно-гарматний дивізіон (О. Алмазов)	невідомо	12/-		
Важкий гарматний дивізіон (Ярцев)	невідомо	-/4		
Автопанцирний дивізіон (С. Мережинський)	невідомо		12	

Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	гармат/ гаубиць	панцерників	броне потягів
Німецькі війська (Р. Кош)	до 56000	82/24	-	невідомо
217 піхотна дивізія (К. Галвіц)				
15 ландверна дивізія (З. Вільгельм)				
Баварська кавалерійська дивізія (М. Еглоффштайн)				
212 піхотна дивізія (М. Моргемстерм- Дьогинг)				
27, 29 Баварські єгерські полки				
27 австрійський польовий єгерський батальйон				

Війська (командувач)	Кількість			
	особового складу	гармат/ гаубиць	панцерників	броне потягів
Війська РСР Тавриди (Н. Пріклонській)	до 30000	31-35	3-4	2
Перекопський загін (Н. Кассесінов)	до 7000	16-20		1
Сівашський загін (І. Федько)	бл. 5000	15		1
Інші частини 3 армії та флот (П. Лазарєв)	до 18000	невідомо	3-4	невідомо

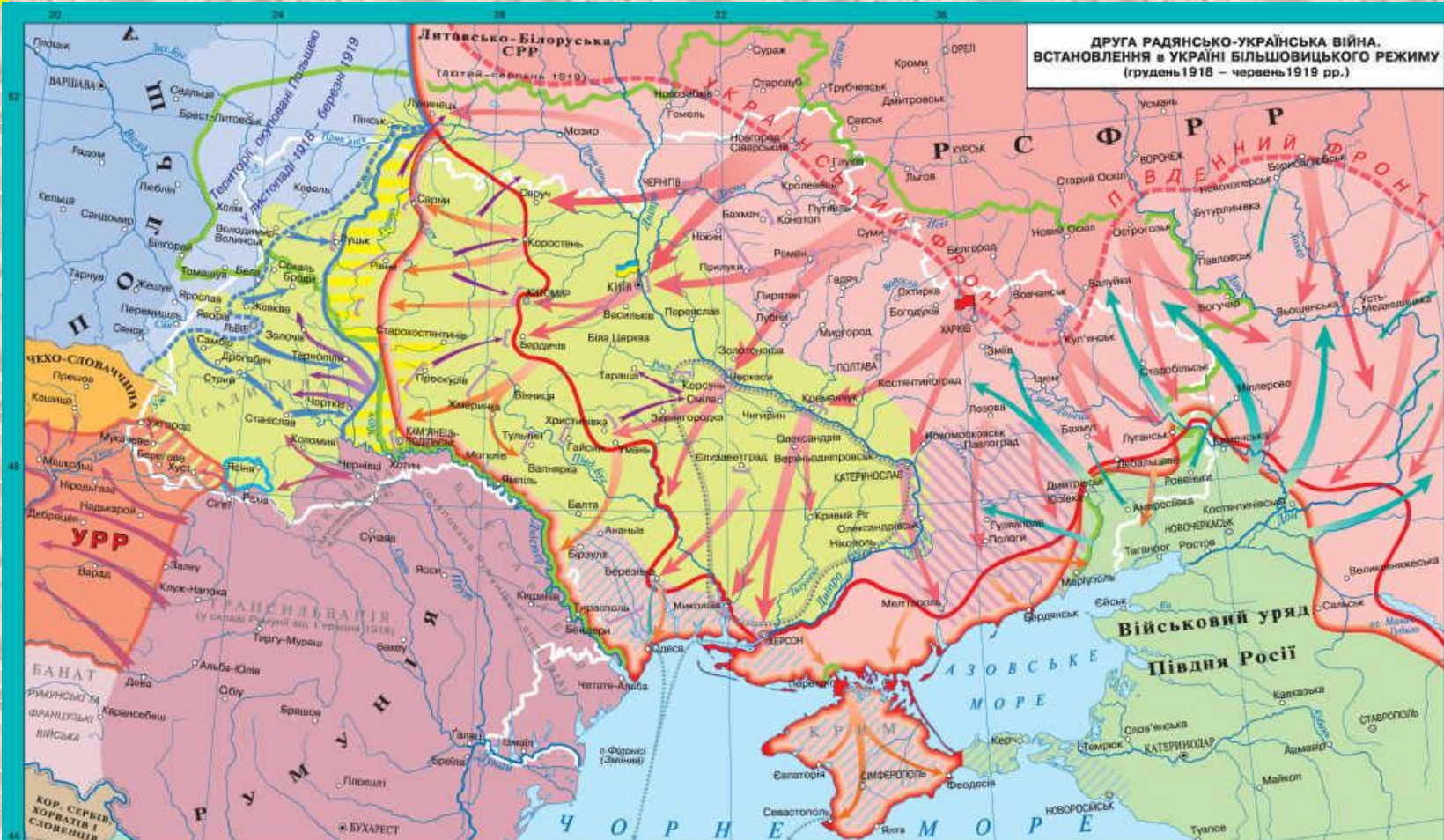

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

ДРУГА РАДЯНСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА.
ВСТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ БІЛЬШОВИЦЬКОГО РЕЖИМУ
(грудень 1918 – червень 1919 рр.)

- Кодони Української Народної Республіки
- Розміщення військ УНР у грудні 1918 р.
- Межа просування радянських військ на початку січня 1919 р.
- Проголошення Акту злуки між УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р.
- Території, які контролювалися Директорією УНР на 22 січня 1919 р.
- Губудільська республіка у січні 1919 р.
- Території, окуповані військами Антанти на кінець січня 1919 р.
- Дії Добровольчої армії генерала А.Денікіна у січні – лютому 1919 р.
- Наступ радянських військ у січні – березні 1919 р.
- Третій Всеукраїнський з'їзд Рад (1–6 березня 1919 р.); проголошення Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР)
- Межа просування радянських військ на середину березня 1919 р.
- Протидії наступу більшовицької у березні 1919 р. з боку військ УНР
- Антанти
- Українсько-польський фронт наприкінці березня 1919 р.
- Проголошення Угорської Радянської Республіки 21 березня 1919 р.
- Територія, контрольована урядом радянської Угорщини на 16 квітня 1919 р.
- Дії румунських і чехо-словацьких військ у квітні – травні 1919 р.
- Територія радянської Угорщини на початку травня 1919 р.
- Напрями ударів радянських військ у березні – червні 1919 р.; спроба прийти на допомогу Угорській Радянській Республіці
- Евакуація військ Антанти у квітні 1919 р.
- Межа територій, захоплених радянськими військами на початок травня 1919 р.
- Район, охоплений антибільшовицьким повстанням отамана М.Григор'єва у травні 1919 р.
- Район дій загону Н.Махна у квітні – травні 1919 р.
- Наступ польських військ у травні – червні 1919 р.
- Межа просування польських військ на початок червня 1919 р.
- Територія, яка залишалася під контролем Директорії УНР на початок червня 1919 р.
- Чортківська наступальна операція (офензива) Української Галицької Армії (8–28 червня 1919 р.)
- Початок загального наступу Добровольчої армії генерала А.Денікіна у травні – червні 1919 р.

НУБІП
1898

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

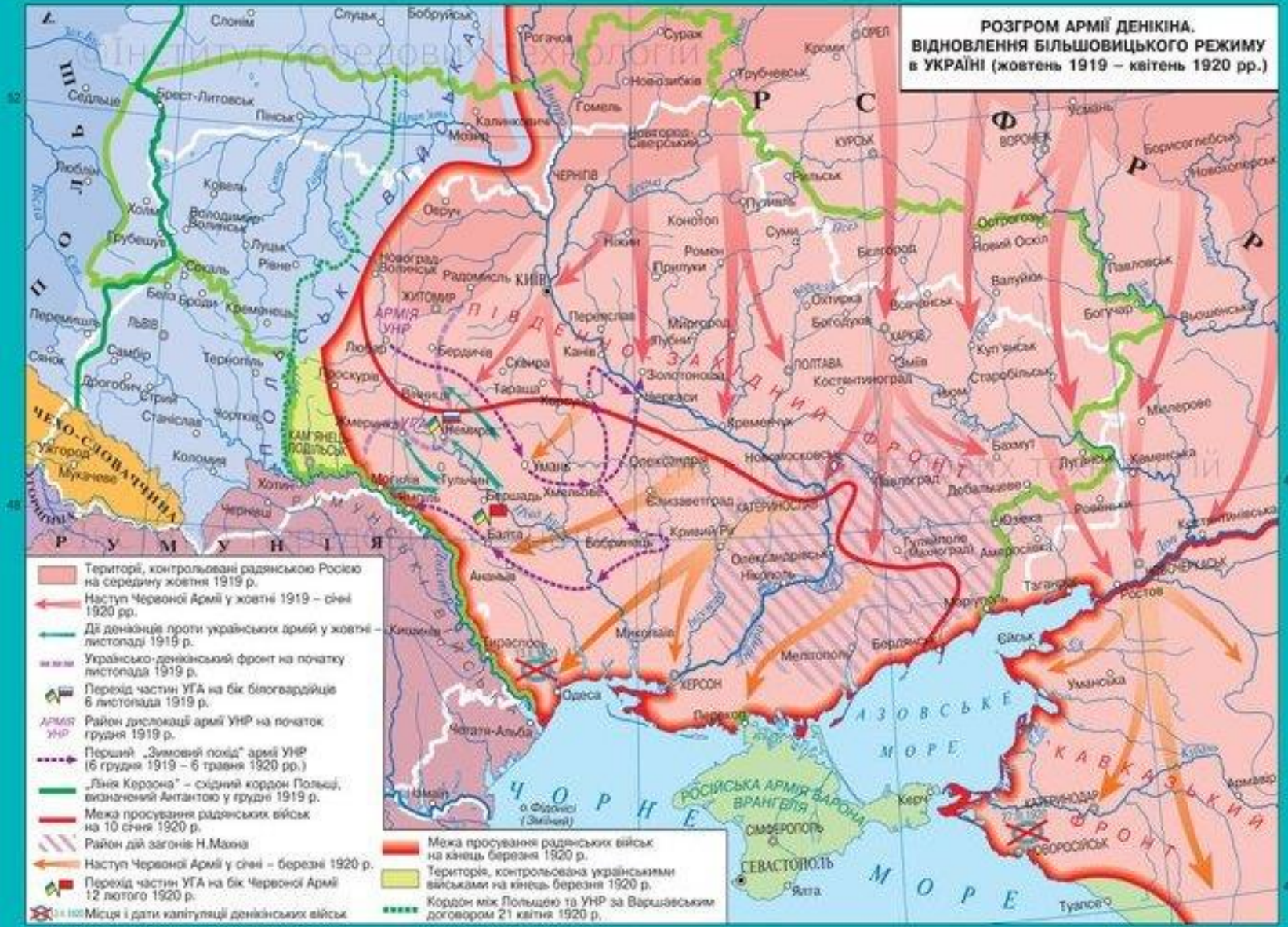

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

**РОЗГРОМ АРМІЇ ДЕНІКІНА.
ВІДНОВЛЕННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОГО РЕЖИМУ
в УКРАЇНІ (жовтень 1919 – квітень 1920 рр.)**

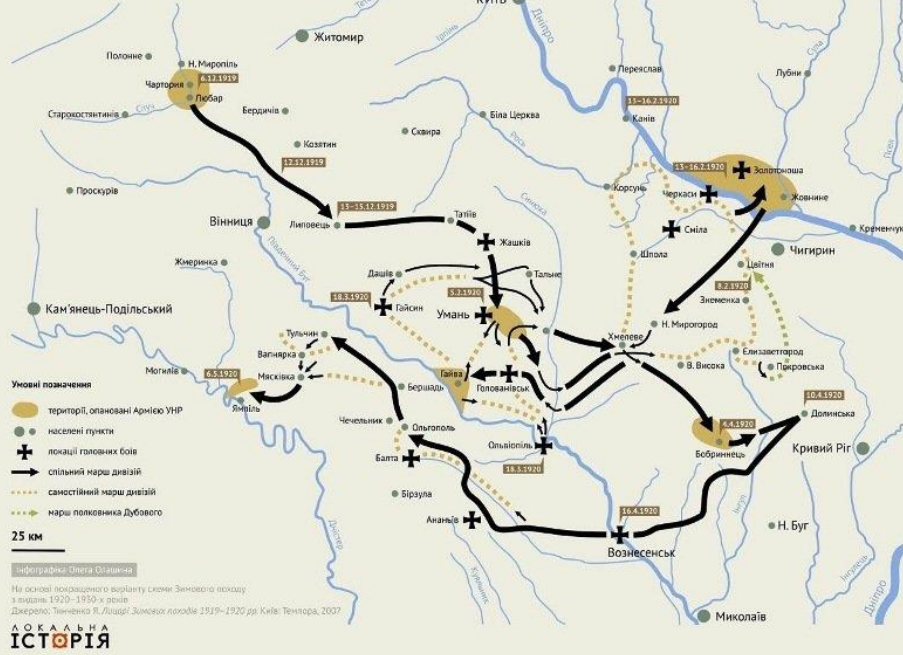

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

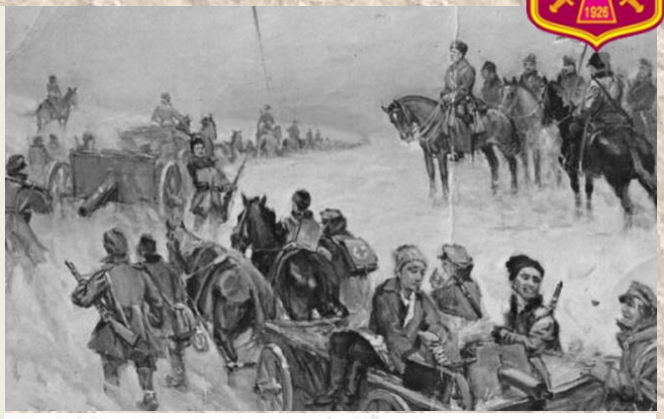
Схема Зимового походу армії УНР

6 грудня 1919 – 6 травня 1920

Залізний Хрест «За Зимовий похід I бою»

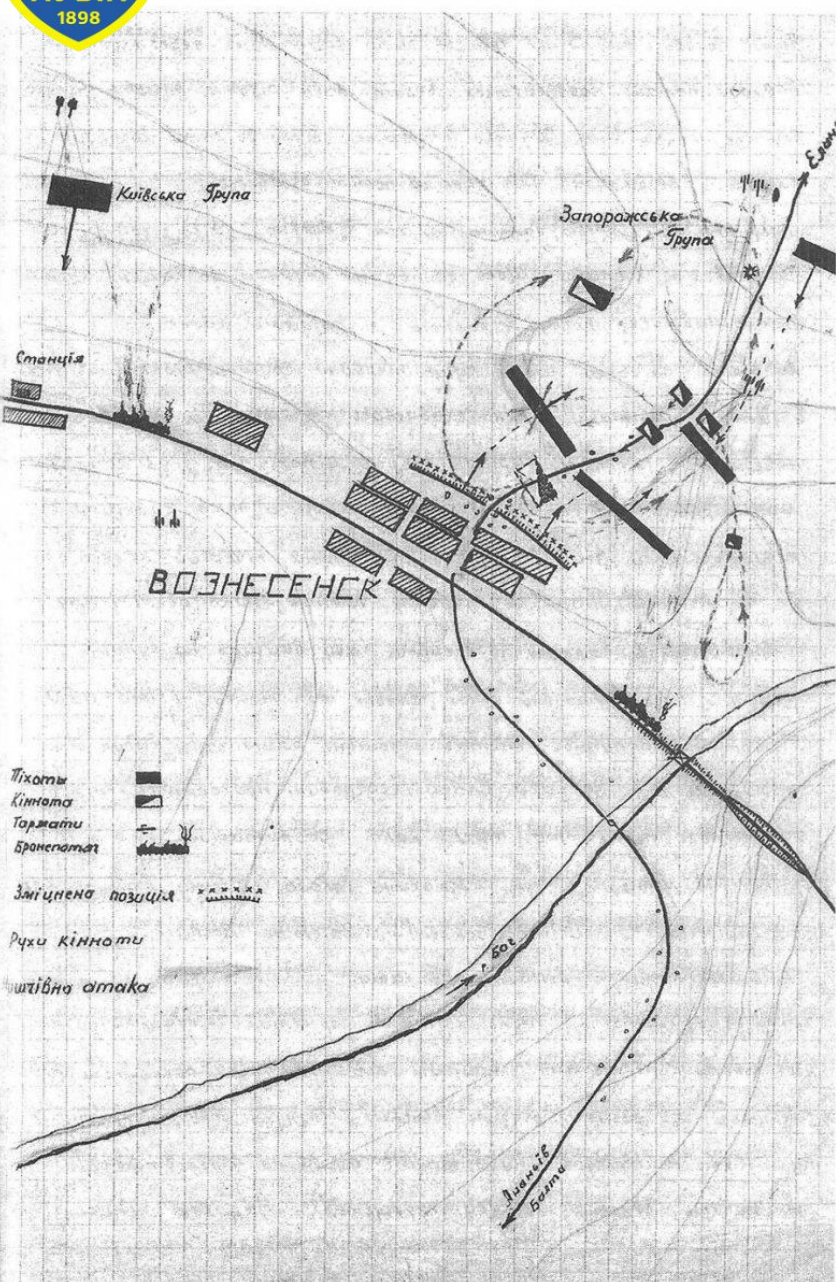
Учасники Першого Зимового походу були нагороджені Залізним Хрестом «За Зимовий похід I бою» — єдиним бойовим орденом Армії УНР, який займає перше місце серед усіх державних відзнак Української Народної Республіки.

Війська (командувач)	Кількість	
	особового складу	гармат
Рейдова група (М. Омелянович-Павленко)	близько 10000 (3000 – 3500 боєздатних)	12
Запорізька група /Запорізький корпус без Гайдамацької бригади/ (А. Гулий-Гуленко)		
Київська група /5, 12 Селянські дивізії, полк морської піхоти, частини Залізної дивізії, залишки корпусу Січових Стрільців/ (Ю. Тютюнник)		
Волинська група /рештки Північної дивізії та дивізії «Запорізька Січ», 4 полк сірожупанників, 2 кінний полк ім. Залізняка, кінний полк ім. Гетьмана Мазепи, Волинська гарматна бригада/ (О. Загородський)		
3 стрілецька дивізія (В. Трутенко)		

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Командир полку
Чорних запорожців
Петро Дяченко

Україна

або смерть

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

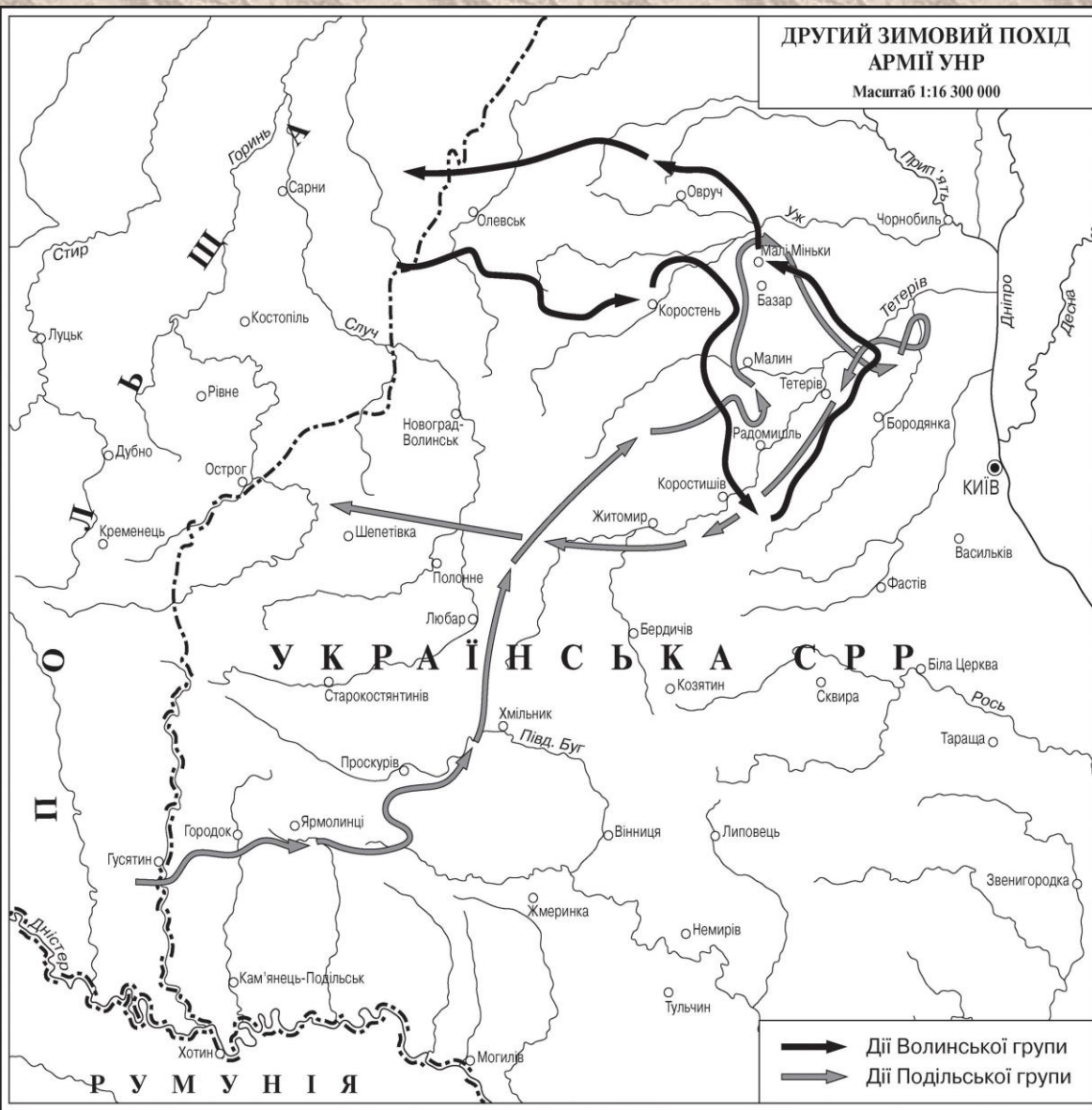
МАПА ВИЗВОЛЬНОГО ПОВСТАНЬСЬКОГО РУХУ 5 ЧЕРВНЯ 1921 РОКУ

1 Отаман (полковник) Ілько Струк	12 Степан Щуплик	23 Хорунжий Гримайло	34 "Маруся" (псевд.)	45 Олека Чучупака	64 Олександр Антонов
2 Отаман Юліан Мордалевич	13 Хорунжий Олександр Лошина	24 "Нитка" (псевд.)	35 Василеко	46 Наконечний	65 Кожумка
3 Сотник Юрко Волощенко	14 Хорунжий Семен Івашченко	25 "Половчанці" (селянський відділ)	36 Сокол	47 Кожух	66 Отаман Іван Деркан-"Чорнота"
4 Підполковник Богатевич	15 "Мушка" (псевд.)	26 Хорунжий Підгурський	37 Полковник Семен Заболотний	48 Кольба	67 Олійник
5 Ударна бригада імені Пилипа Орлика	16 "Колесо" (псевд.)	27 Отаман Михайличенко-"Зеленчук"	38 Куц	49 Яків Коцювий	68 Вовкулака
6 Феодосій Богатиренко	17 Хорунжий Іван Потіха	28 Матвієнко	39 "Бурлака" (псевд.)	50 Білий	69 Ферфлюхтен ("Die Werfluchten"-проклятує, німецько-український відділ)
7 Левченко	18 Решетник Михайло	29 Григорій Сакалок	40 Сирійко	51 Нестор Махно	70 Віник
8 Дорошенко-Якубенко "Лихо" (псевд.)	19 Отаман Петро Новахацький-"Шуба"	30 Саранча	41 "Полтавський повстанський відділ"	52 "Курні Шевченка"	71 Масляний
9 Поручник Михайло Чехович-"Туляй-Біда"	20 Овсій Гончар-"Отаман Бурлака" (учит.)	31 Колєнський	42 Бородатий	53-62 Самостійні частини- підлягають Махну	<i>На mapі не позначено Отаман "Козлик" (псевд.), Брова, Реніє і до 200 менших відділів</i>
10 Генерал-хорунжий Віктор Сокира-Яхонтон	21 Хорунжий "Циган"	32 Перенко	43 Наливайчик	63 Трифон Гадченко	
11 Лавріненко	22 Сотник Федір Святненко	33 Довгалєнко	44 "Холодноріч"		

1.2. Військо часів Української національно-демократичної революції. Перебіг воєнних дій на території України 1917 – 1921 рр.

Війська (командувач)	Кількість	
	особового складу	кулеметів
Повстанська армія (Ю. Тютюнник)	до 1700	44
Волинська група (Ю. Тютюнник)	879	34
Подільська група (М. Палій)	525	5
Бессарабська група (А. Гулий-Гуленко, Й. Пшонник)	до 300	5

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

3. АНТИФАШИСТСЬКИЙ РУХ ОПОРУ (1941–1944 рр.)

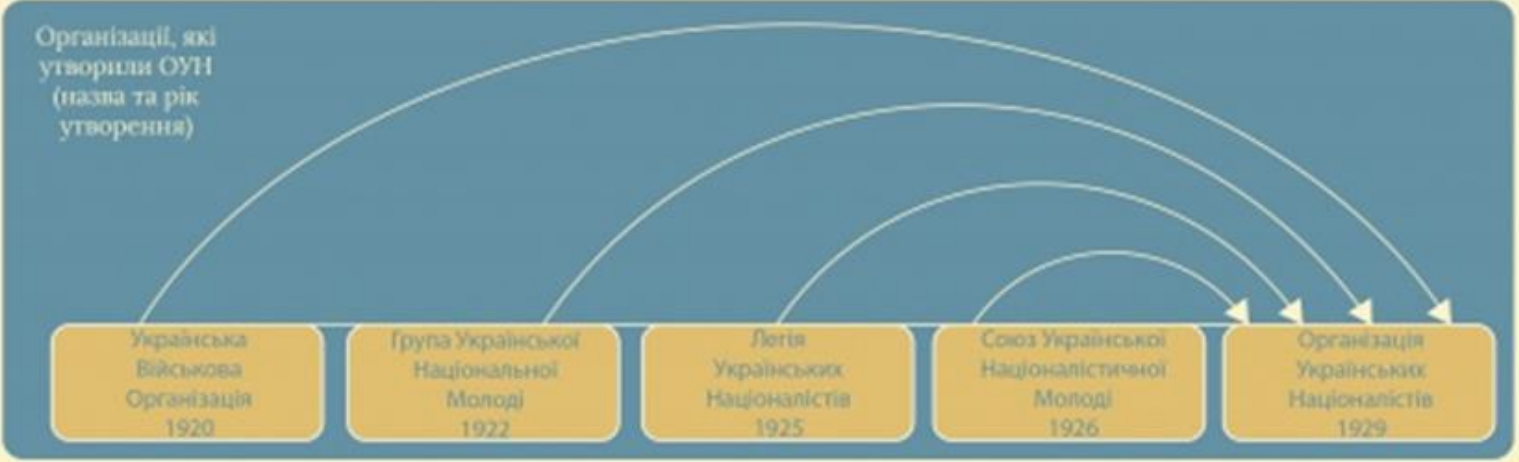
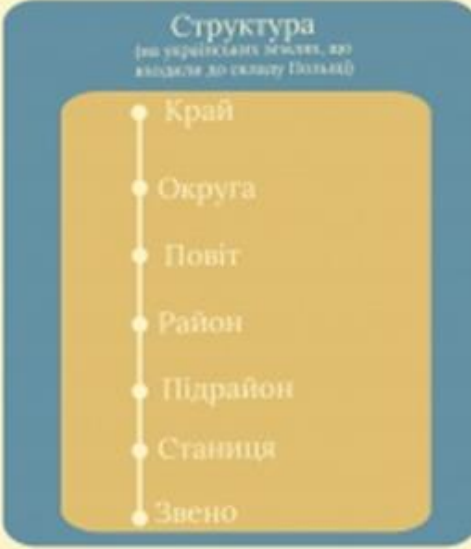

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Організація Українських Націоналістів

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Керівники ОУН

Голови ОУН

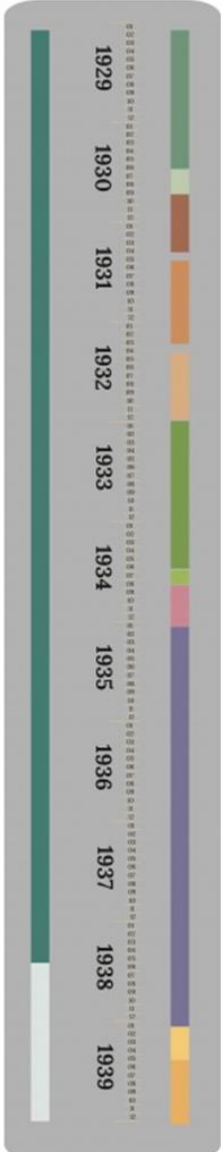
Євген Коновалець

Андрій Мельник

Голова ОУН керував всією організацією (як закордоном, так і на українських землях). Крайовий провідник очолював край (на українських землях). Діачі ОУН на ЗУЗ (Західні Українські Землі) відігравали провідну роль у визвольному русі 1930-хх років

- відповідним кольором позначено керівника та час його перебування на посаді

Крайові провідники ОУН на ЗУЗ

Богдан Кравців

Юліан Головінський

Степан Охримович

Іван Габрусевич

Богдан Кордюк

Степан Бандера

Осип Мащак

Олекса Гасин

Лев Ребет

Мирослав Тураш

Володимир Тимчій

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

ОУН в Галичині

Етапи діяльності ОУН

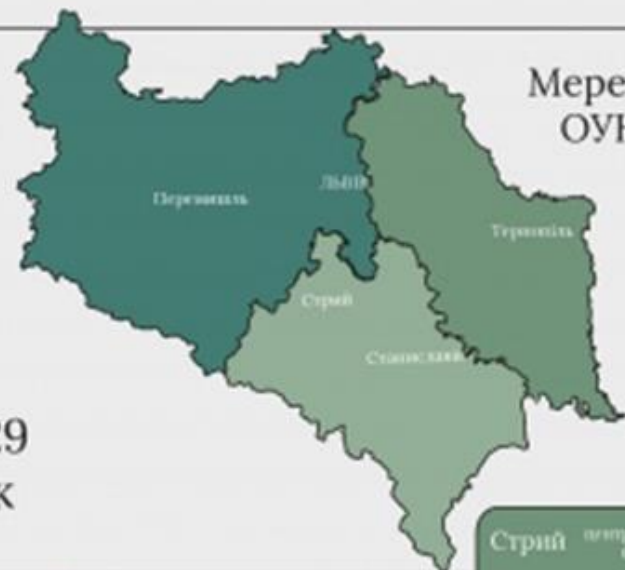
- 1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
- 1 утворення ОУН
- 2 Ю. Головінський став провідником УВО і ОУН
- 3 Конференція ОУН в Празі (входження УВО в ОУН)
- 4 Вбивство Броніслава Перацького міністра внутрішніх справ
- 5 Початок подій в Карпатській Україні
- Початок Другої Світової війни

Чисельність ОУН

1929 рік

Мережа ОУН

9000

1939 рік

Стрий центр округу ОУН

100 осіб

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Функційні відзнаки УПА

Функційна система в УПА виникла через великий брак кваліфікованих старшин і підстаршин та вводилась для упорядкування старшинства в УПА.

У функційній системі кожен стрілець, який зумів успішно командувати в бойових умовах, займав відповідну посаду, хоч і не мав для цього формальної підготовки чи відповідного військового звання.

Найближчою історичною аналогією може слугувати організаційна структура сотень самооборони під час подій зими 2013-2014 рр.

Функційні відзнаки УПА, прийняті наказом ч.3/44 Головного Військового Штабу УПА від 27.01.1944 року.

	Ройовий		Бунчуковий сотні*
	Чотовий		Ад'ютант курінного**
	Сотенний		Головний командир УПА
	Курінний		
	Командир загону		
	Командир групи		
	Крайовий командир УПА		

* - деякі відзнаки мали різні варіанти створення, розрідка шпери значків, історично, загальною відзнакою значків, бунчуковий

** - деякі відзнаки мали особливі поєднання періонів значків (в історичній літературі зафіксовано у підручнику для повнолітніх командирів "Українська націоналістика", авторства С. Фрошудки)

Співвідношення назв і чисельності відділів УПА та Збройних Сил України

рй	чота	сотня	курінь	загін	група	край
8-14	~30-40	~120	~200-400	~1,3 тис	~2-5 тис	~10 тис
3-10	~30	~100	~400	~2 тис	~10 тис	~20 тис
відділення взвод	рота	батальйон	полк	дивізія	корпус	

-- середнє значення, пік - макс

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Старшинські школи УПА

Діяльність УПА була можливою лише за наявності кваліфікованих військових кадрів. Їх постійно не вистачало, тому з метою виховання власних командирських кадрів було організовано старшинські школи. Випускники зайняли провідні позиції в УПА

Керівники старшинських шкіл

- Лев Крисько
- Василь Брилевський
- Степан Фрасуляк
- Федір Польовий
- Остап Линда
- Теодор Стефанович

Період діяльності старшинських шкіл

- Територія діяльності УПА
- Дружинники
- Лісові чорги
- Спені 1
- Топсенник
- Грети
- Спені 2

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

<p>військове відзначення першого ступеня</p> <p>Золотий Хрест Бойової Заслуги I класу</p>	<p>військове відзначення другого ступеня</p> <p>Золотий Хрест Бойової Заслуги II класу</p>	<p>військове відзначення третього ступеня</p> <p>Срібний Хрест Бойової Заслуги I класу</p>	<p>військове відзначення четвертого ступеня</p> <p>Срібний Хрест Бойової Заслуги II класу</p>	<p>військове відзначення п'ятого ступеня</p> <p>Бронзовий Хрест Бойової Заслуги</p>	<p>Нагороди УПА</p>
<p>військове відзначення шостого ступеня</p> <p>Віршення у наказі крайового військового штабу</p>	<p>військове відзначення сьомого ступеня</p> <p>Показка у наказі військової округи</p>	<p>військове відзначення восьмого ступеня</p> <p>Призначення наказом командира підрозділу</p>	 <p>Золотий Хрест заслуги</p>	 <p>Срібний Хрест заслуги</p>	
 <p>Золота Зірка за поранення (проект невідомий)</p>	 <p>Срібна Зірка за поранення (проект невідомий)</p>	 <p>медаль "За боротьбу в особливо важких умовах"</p>	 <p>Відзнака вояка УПА</p>	 <p>медаль "X-річка УПА" (проект невідомий)</p>	<p>Нагороди в УПА вводились наказами Головного Військового Штабу УПА та УТВР. Всі відзнаки можна умовно поділити на:</p> <ul style="list-style-type: none"> Хрести Бойової Заслуги Хрести Заслуги Письмові Відзначення Зірки за рани Медалі <p>Повстанці, які були нагороджені хрестами та, ймовірно, зірками і медалями титулувалися "Легіонарами" даного відношення.</p>

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Географія українського резистансу

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

**ПРИСЯГА ВОЯКА
Української Повстанчої Армії**

Я, воїн Української Повстанчої Армії, взявши в руки зброю, урочисто клянуся своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою Землею Українською, перед пролітою кров'ю уст Найкращих Синів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу Українського:

Боротися за повне визволення всіх українських земель і українського народу, від загарбників та здобути Українську Самостійну Соборну Державу. В цій боротьбі не пожалюю ні крові, ні життя і буду битись до останнього відиху і остаточної перемоги над усіма ворогами України.

Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та нещадним до ворогів землі української.

Буду чесним, дисциплінованим і революційно-плідним воїном.

Буду виконувати всі накази зверхників.

Суворо зберігатиму військову і державну таємницю.

Буду гідним побратимом у бою та в побовому житті всім своїм товаришам по зброї.

Коли я порушу, або відступлю від цієї присяги то дай мене покарає суворий закон Української Національної Революції і спаде на мене зневага Українського Народу.

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

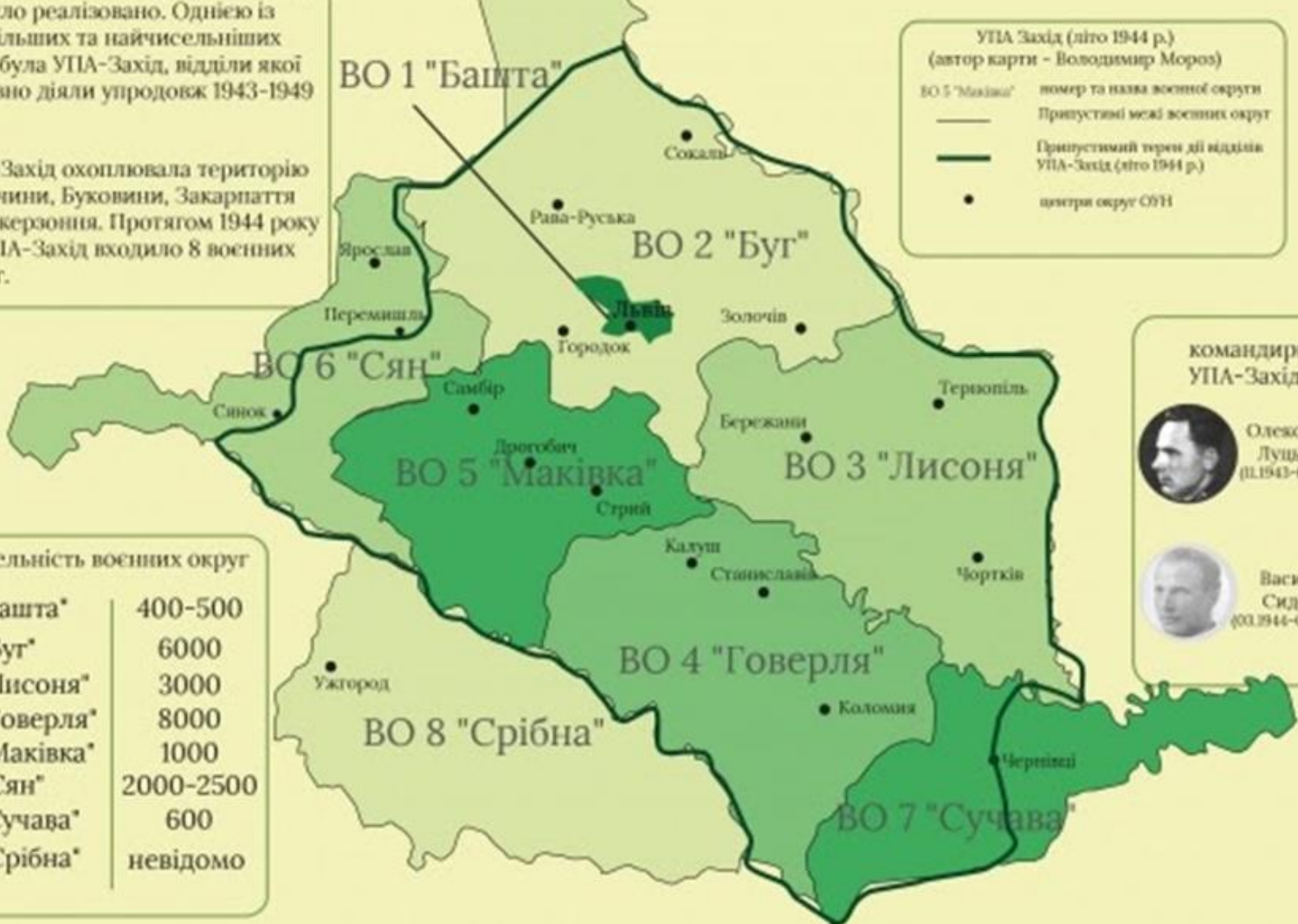
УПА поділялася на три групи - УПА-Північ, УПА-Південь і УПА-Захід. Створення четвертої групи - УПА-Схід планувалося, але не було реалізовано. Однією із найбільших та найчисельніших груп була УПА-Захід, відділи якої активно діяли упродовж 1943-1949 рр.

УПА-Захід охоплювала територію Галичини, Буковини, Закарпаття та Закарпаття. Протягом 1944 року до УПА-Захід входило 8 воєнних округів.

УПА-Захід

УПА Захід (літо 1944 р.)
(автор карти - Володимир Мороз)

ВО 5 "Маківка" - номер та назва воєнного округу
 — Припустимі межі воєнних округів
 — Припустимий терен дії відділів УПА-Захід (літо 1944 р.)
 • центри округів СОН

командири
УПА-Захід

 Олександр Луцький (п.1943-03.1944)

 Василь Сидор (03.1944-04.1949)

Чисельність воєнних округ

1 "Башта"	400-500
2 "Буг"	6000
3 "Лисоня"	3000
4 "Говерля"	8000
5 "Маківка"	1000
6 "Сян"	2000-2500
7 "Сучава"	600
8 "Срібна"	невідомо

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Українська Повстанська Армія Военна округа УПА "Лисоня"

"Лисоня", група (воєнна округа, ВО № 3) – одиниця військово-територіального устрою УПА, яка створена зимою 1943-1944 р. Охоплювала територію Тернопільської області ОУН (1943-1944 р.) і Подільського краю ОУН (від 1945 р.), входила до групи УПА-Захід.

Командири ВО "Лисоня"

Осмельян Польоний -
"Остан" (1943-1944)

Іван Шанаїда -
"Степанович" (1945-1946)

Василь Бей -
"Тулий" (з 08.1947)

Сотні, що діяли на території ВО "Лисоня" (серпень-жовтень 1944 р.)

1. Сотня "Орля" - к-р "Холц"	11. Сотня к-ра "Крилатого"
2. Сотня "Сирочинці" - к-р "Косак"	14. Сотня к-ра "Толок"
3. Сотня "Сірі Воєви" - к-р "Вистрий"	15. Сотня "Рибеловичі" - к-р "Мех"
4. Сотня "Тулий" - к-р "Окоп"	16. Сотня "Месинка" - к-р "Нецай"
5. Сотня "Бурачок" - к-р "Юртин"	17. Сотня к-ра "Тура"
6. Сотня "Холерозорці" - к-р "Ярук"	18. Сотня "Ім. Токаря" - к-р "Терпів"
7. Сотня "Лисоняні" - к-р "Кік"	19. Сотня к-ра "Кармилівка"
8. Сотня "Рудачі" - к-р "Ворог"	20. Сотня к-ра "Добий"
9. Сотня "Достянки" - к-р "Максим"	21. Сотня к-ра "Косак"
10. Сотня "Корсунівці" - к-р "Жук"	22. Сотня к-ра А. Маруценка
11. Сотня "Кубенці" - к-р "Козак"	23. Сотня "Гайдамачки" - к-р "Василь"
12. Сотня к-ра "Роза"	24. Сотня "Верховинці" - к-р "Тертерів"

Підстаршина школи - к-р "Іос"

Дати основних подій та боїв

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Схема організації сотні УПА

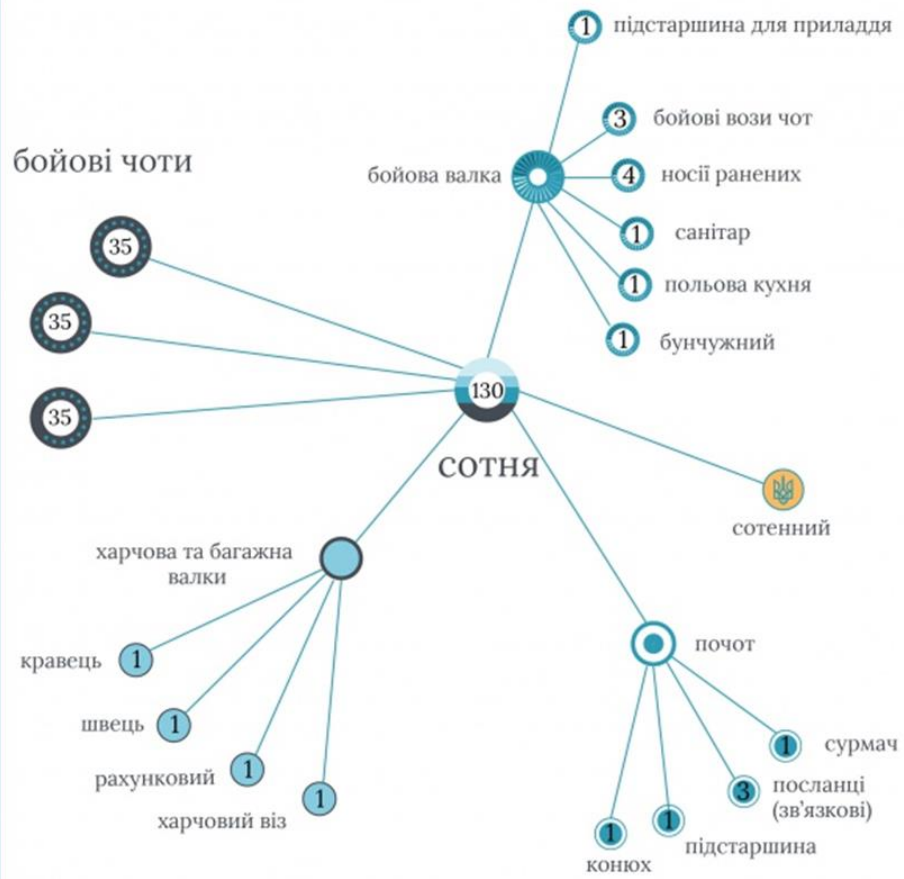

Схема організації рою УПА

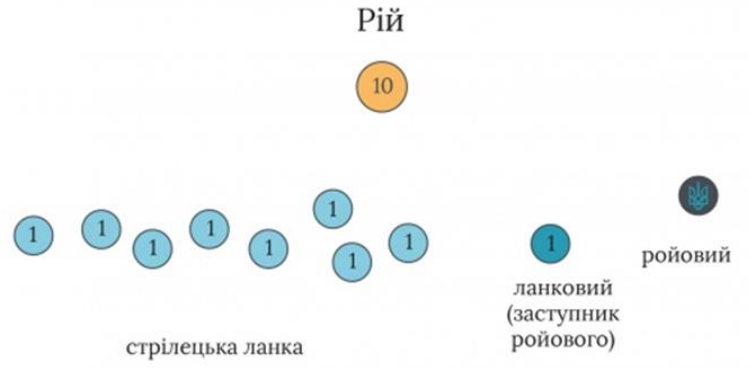
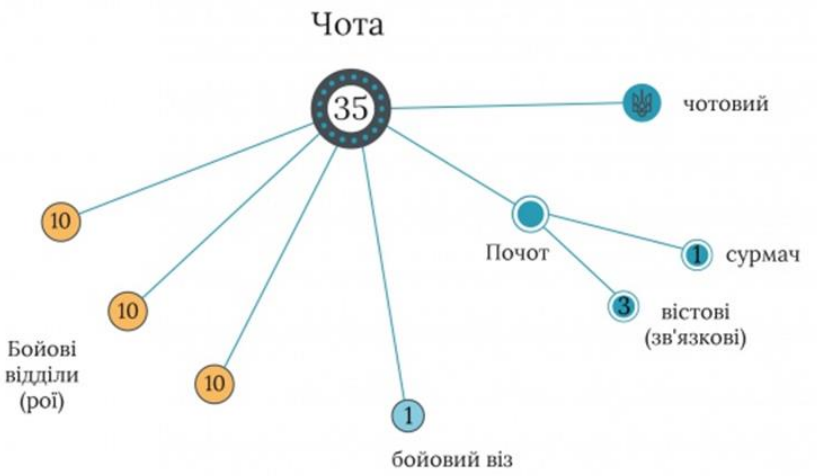

Схема організації чоти УПА

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Антинацистський фронт УПА

Втрати українського підпілля:

>2,5 тис.

Антинацистських акцій

22

Напади на окружні та районні центри

Понад 7 тис.

Повстанців, підпільників та симпатиків ОУН

11

Нападів на виправно-трудові табори

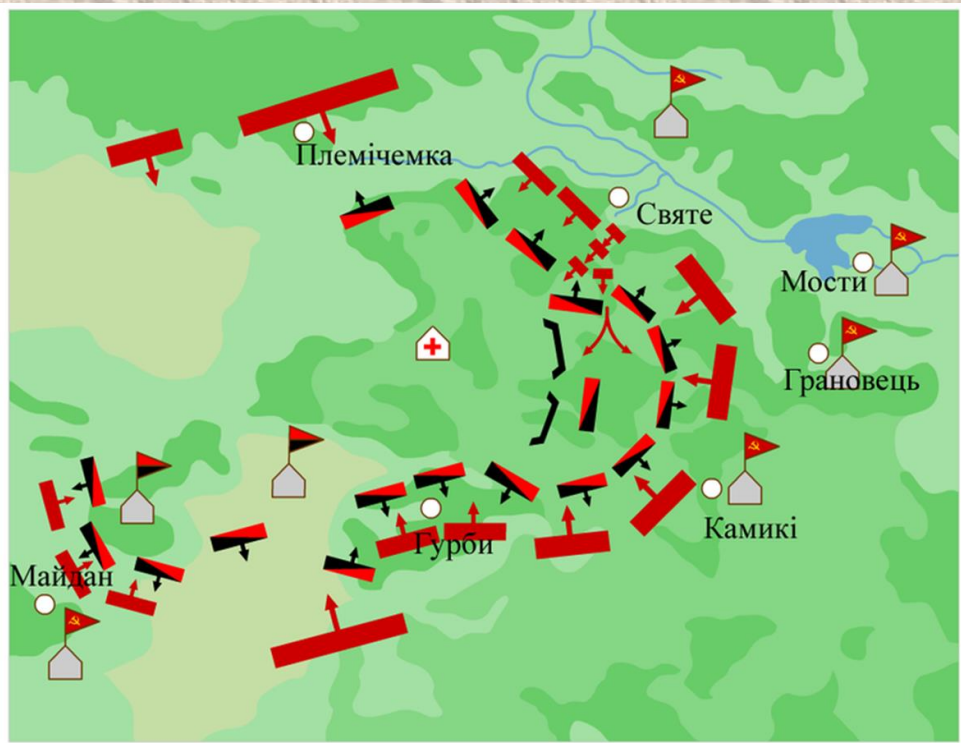
12-18 тис.

Втрати німців

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

БІЙ ПІД ГУРБАМИ 21 - 25 квітня 1944 року

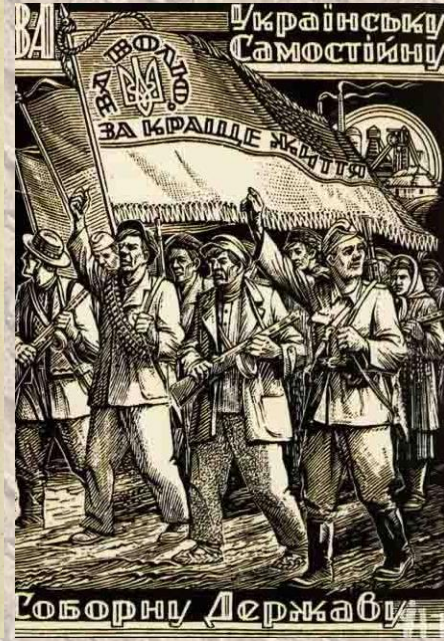
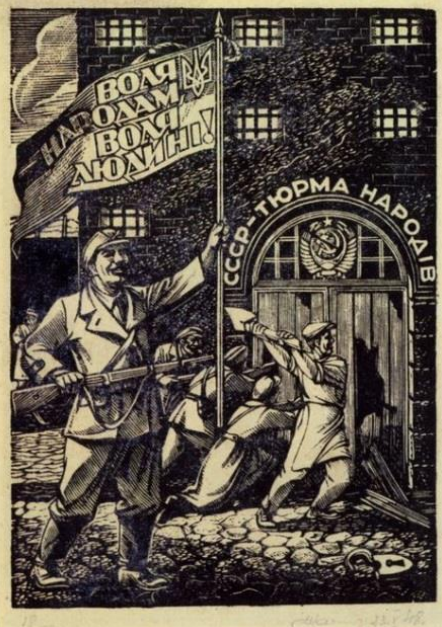
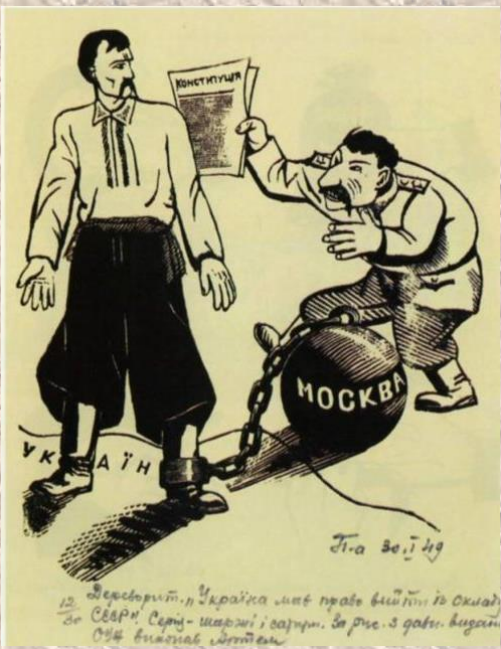
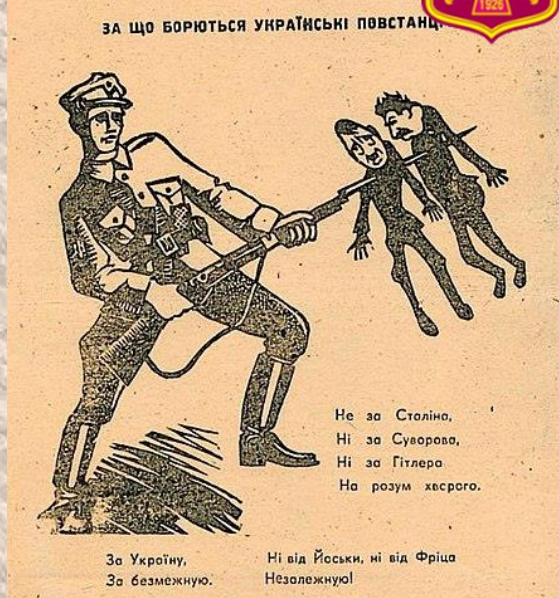

- відділи УПА
- відділи НКВС
- населені пункти
- райони базувань військ УПА
- райони базувань військ НКВС
- Польовий шпиталь УПА

Війська (командувач)	Кількість		
	особового складу	гарматних батарей	танків
Частини УПА	бл. 5 тис.		
ВО «Богун» УПА-«Північ» (П. Олійник)	3 - 3,5 тис.	2	-
УПА-«Південь» (В. Кук)			
Місьцеве ополчення	500 - 1000		
Війська (командувач)	Кількість		
	особового складу	гарматних батарей	танків
Частини НКВС та РА (М. Марченков)	бл. 30 тис.	невідомо	до 15

2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

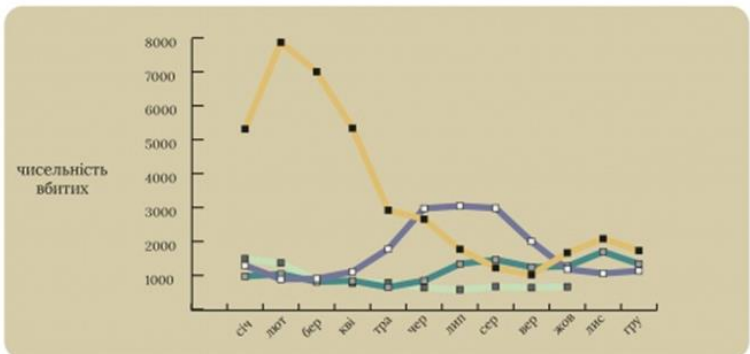
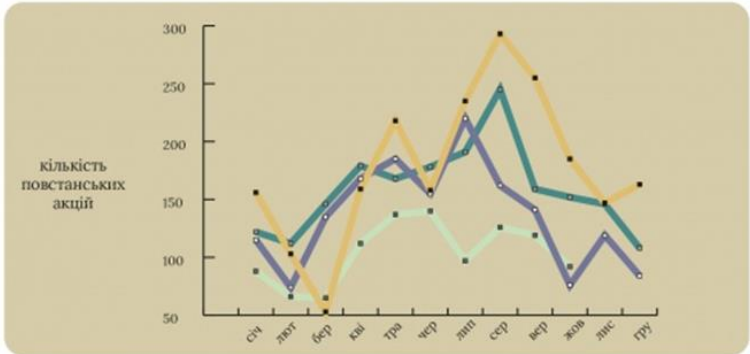
2. Українські військові формування в боротьбі за українську національну державність 1921 – 1960-х рр.

Війна після війни

Після завершення Другої Світової війни УПА та збройне підпілля ще кілька років продовжували активний збройний опір. Дивлячись на цифри, можна ствердити, що це була справжня війна

— 1946 рік — 1947 рік — 1948 рік — 1949 рік

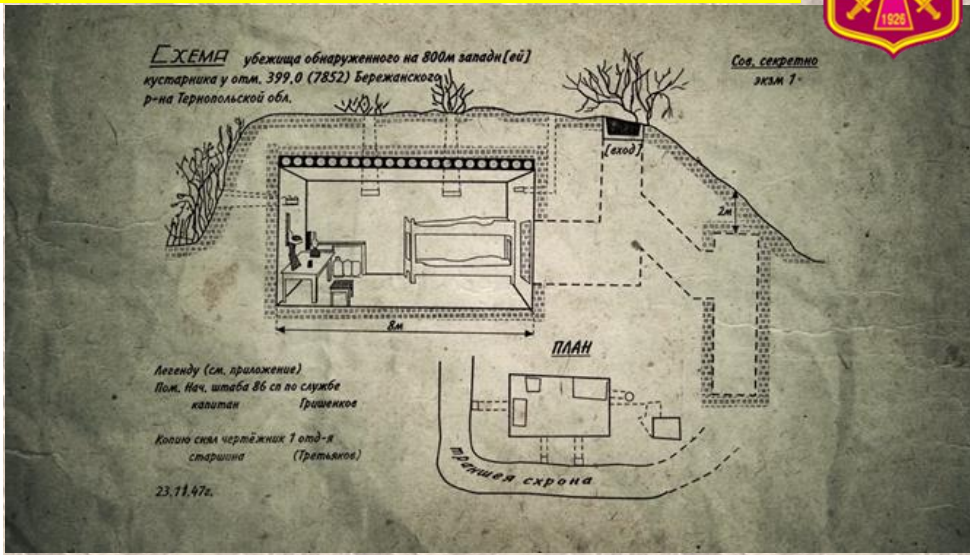

Від січня 1946 до жовтня 1949 українські повстанці здійснили **6700** акцій проти радянської влади

60 людей гинуло щодня

Протягом цього часу було вбито понад **84 000** учасників та прихильників підпілля

5 повстанських акцій кожної доби

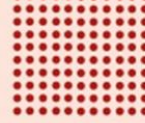
31 000

103 000

155 000

203 000

Масштаб репресій

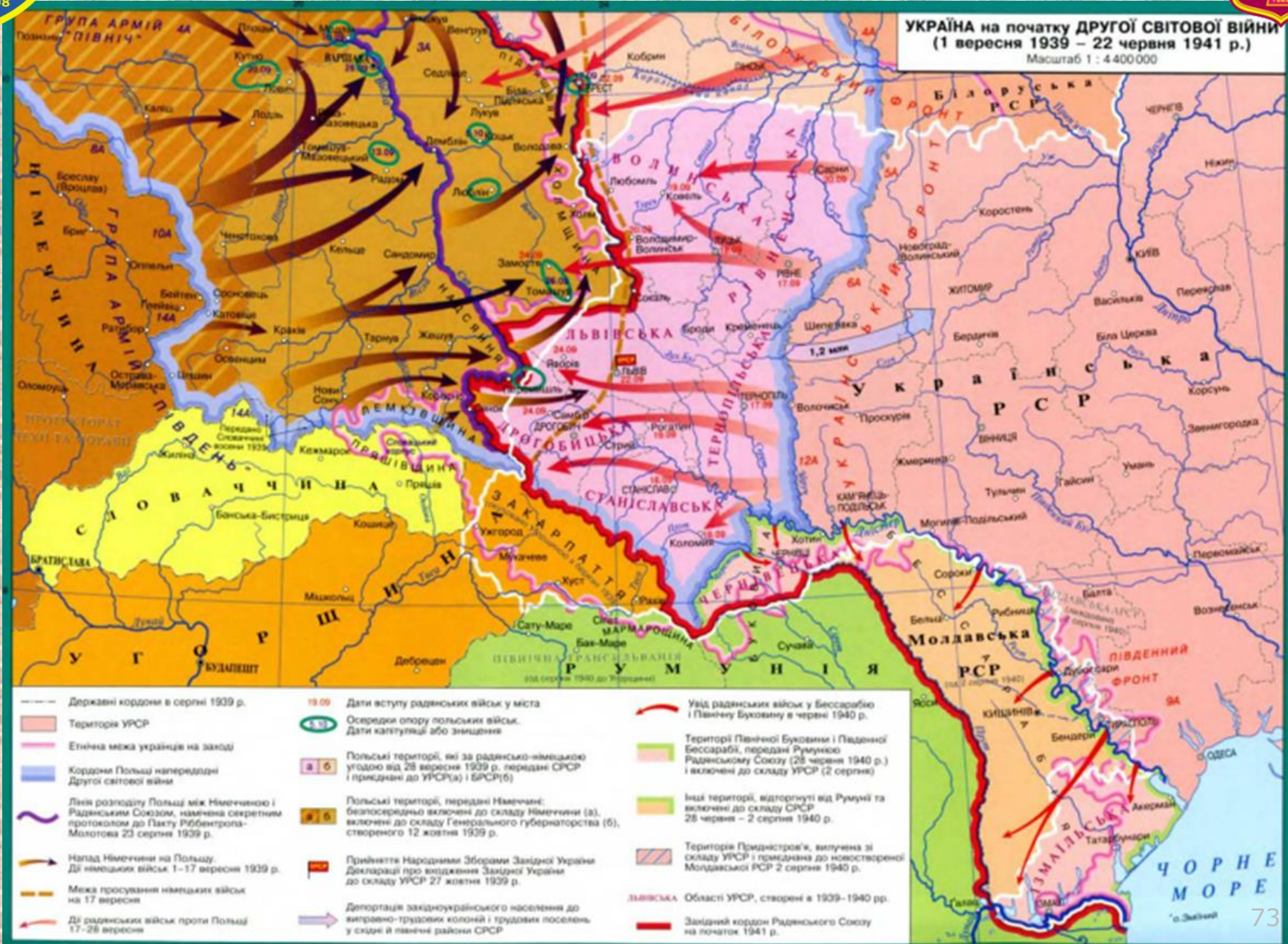
За період з 1944 до 1953 року в західних областях України арештовано, вбито, заслано до

500 000 людей

Кожна п'ятка відповідного кольору - це одна тисяча людей

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

■ План «Барбаросса»

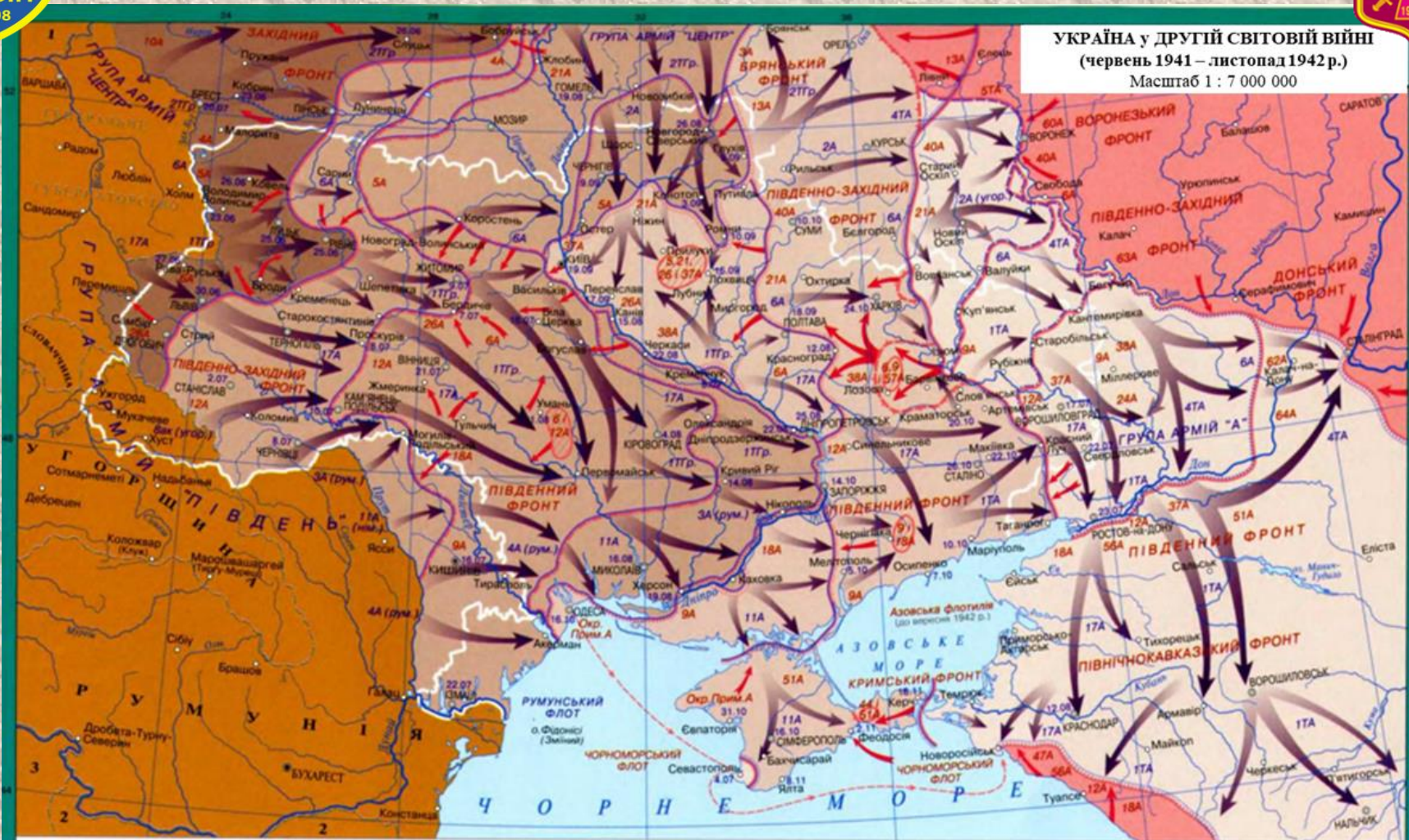
**Військові сили Німеччини разом із союзниками
(Фінляндія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Італія, Хорватія), червень 1941 р.**

Нараховували 190 дивізій, 5,5 млн солдатів і офіцерів, 47,2 тис. гармат, 3,8 тис. танків, близько 5 тис. літаків (за іншими джерелами: 166 дивізій — більше 4 млн солдатів і офіцерів, 42,6 тис. гармат і мінометів, 4,1 тис. танків і штурмових гармат, 4,8 тис. літаків)

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

УКРАЇНА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ
(червень 1941 – листопад 1942 р.)
Масштаб 1 : 7 000 000

<p> Територія Німеччини (включно з окупованими територіями) та її союзників на 22 червня 1941 р.</p> <p> Головні напрямки наступу німецьких військ</p> <p>25.06 Дати здобуття міст</p> <p>Території, окуповані гітлерівцями:</p> <ul style="list-style-type: none"> у червні 1941 р. до 10 вересня 1941 р. до початку грудня 1941 р. 	<p>Межі просування німецьких військ у 1941 р.:</p> <ul style="list-style-type: none"> на 30 червня на 10 липня на 7 серпня на 25 серпня на 10 вересня на 30 вересня на 1 грудня 	<p>Контрудари радянських військ</p> <p> Рубіж, досягнутий радянськими військами внаслідок зимового наступу 1941/42 рр.</p> <p> Райони оточення радянських військ</p> <p> Шляхи відступу з Одеси (жовтень 1941 р.) і Севастополя (липень 1942 р.)</p>	<p>Межі просування німецьких військ у 1942 р.:</p> <ul style="list-style-type: none"> на 6 липня на 11 липня на 23 липня на 18 листопада <p>Території, окуповані гітлерівцями в 1942 р.</p> <ul style="list-style-type: none"> Території, які на 18 листопада 1942 р. залишалися під контролем радянських військ <p>Цифрами позначено:</p> <p>1 Німеччина 2 Болгарія 3 Сербія</p>
--	---	--	---

ТАНКОВА БИТВА В РАЙОНІ РІВНЕ-ДУБНО-ЛУЦЬК-БРОДИ 23 – 29 червня 1941 року

- Перша велика танкова битва Другої світової війни, в якій з обох сторін взяли участь близько 4 тис. танків (понад 3 тис. радянських і 800 німецьких). Радянські механізовані корпуси, отримавши наказ негайно відкинути передові танкові частини ворога, що прорвались, перейшли у наступ без належної підготовки й авіаційного прикиття. Зустрічний танковий бій завершився майже повним розгромом радянських механізованих корпусів.
- Хоча просування ворога затрималось на тиждень, це було досягнуто дорогою ціною: із 4201 танка на Південно-Західному фронті залишилось лише 737. Ворог втратив декілька сот. Удар механізованих корпусів зірвав спобу ворога сходу оволодіти Києвом і дав можливість підготувати оборонні рубежі на підступах до міста. Примусив ворога передчасно ввести в бій резерви.

ОБОРОНА КИЄВА

Із 7 липня по 19 вересня 1941 року тривала оборона Києва (72 дні). Понад 665 тис. солдатів потрапило в полон до німців. В бою загинули командувач Південно-Західним фронтом генерал-полковник М.Кирпонос, член Військової Ради М.Бурмистенко, начальник штабу фронту генерал В. Тупіков.

Зліва направо: М. Бурмистенко, М. Кирпонос, А. Кириченко, Є. Риков. Серпень 1941.

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

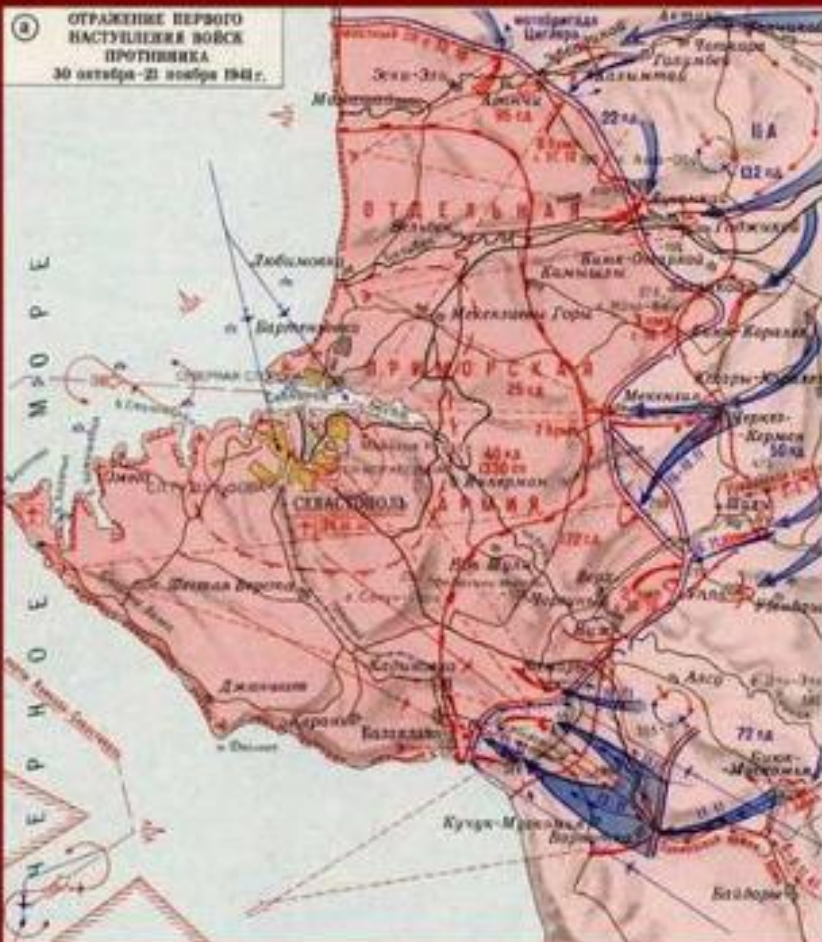
ОБОРОНА ОДЕСИ

Радянські війська, що протягом 73 днів обороняли місто, приковували до себе значні сили ворога, задавши їм великих втрат (понад 300 тис. осіб). Оборона міста давала Чорноморському флоту впродовж 2 половини 1941р. контролювати всю акваторію Чорного моря, загрожуючи узбережжю Румунії та нафтовим родовищам.

ОБОРОНА СЕВАСТОПОЛЯ

Тривала 250 днів (із 30 жовтня 1941р. по 4 липня 1942 р.)
Були зірвані плани німців щодо знищення Чорноморського флоту СРСР.

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

УКРАЇНА у ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ
(листопад 1942 – січень 1945 р.)
Масштаб 1 : 7 000 000

Території, контрольовані радянськими військами і лінія фронту на 18 листопада 1942 р.	Рубіж, досягнутий німецькими військами внаслідок безперервного наступу 1943 р.	Межі просування радянських військ у 1944 р.	Території, визволені радянськими військами: до 17 квітня 1944 р.
Головні напремки наступу радянських військ	Райони оточення військ противника	на 3 березня	до кінця 1944 р.
Дати визволення населених пунктів	Межі просування радянських військ: на 30 вересня 1943 р.	на 21 березня	Території, які на 1 січня 1945 р. залишалися під контролем гітлерівців
Межі просування радянських військ: на 31 грудня 1942 р.	на 24 грудня 1943 р.	на 17 квітня	Райони українсько-польського збройного протистояння в 1943–1944 рр.
на 18 лютого 1943 р.	на 29 серпня	на 28 жовтня	Передвоєнний кордон СРСР
Контрудари гітлерівських військ	на 31 грудня		
Території, визволені радянськими військами: до 31 березня 1943 р.			
до 30 вересня 1943 р.			

Примітка: цифрою **1** на карті позначено Болгарію

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

ДАТИ

23 серпня 1939 р.	радянсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова—Ріббентропа)
1 вересня 1939 р.	Німеччина здійснила напад на Польщу, початок Другої світової війни
17 вересня 1939 р.	вступ Червоної армії на територію Західної України
27 жовтня 1939 р.	ухвала Народними зборами Західної України Декларації про входження краю до складу СРСР, включення Західної України до складу УРСР
15 листопада 1939 р.	Східну Галичину і Волинь включено до складу УРСР
2 серпня 1940 р.	Бессарабію і Північну Буковину включено до складу УРСР
Січень 1941 р.	львівський процес над 59-ма членами ОУН
22 червня 1941 р.	напад Німеччини на Радянський Союз, початок Великої Вітчизняної війни
23—29 червня 1941 р.	найбільша танкова битва початкового періоду війни в районі Луцьк—Броди—Рівне—Дубно
30 червня 1941 р.	проголошення Акта про відновлення Української Держави
30 червня 1941 р.	створення Державного комітету оборони (ДКО)
11 липня — 19 вересня 1941 р.	оборона Києва
5 серпня — 16 жовтня 1941 р.	оборона Одеси
30 жовтня 1941 р.— 4 липня 1942 р.	оборона Севастополя
25 листопада 1941 р.	наказ гітлерівського командування про арешт і страту членів оунівського підпілля
20 червня 1942 р.	створення Українського штабу партизанського руху (УПШР)
14 жовтня 1942 р.	створення Української повстанської армії
Жовтень 1942 р.	партизанські з'єднання під командуванням С. Ковпака та О. Сабурова провели рейд на Правобережній Україні
19 листопада 1942 р.	початок контрнаступу радянських військ під Сталінградом
грудень 1942 р.	початок звільнення України
12 червня — початок жовтня 1943 р.	Карпатський рейд С. Ковпака
Червень 1943 р.	III Надзвичайний великий збір ОУН-Б
5 липня 1943 р.	початок Курської битви
23 серпня 1943 р.	визволення Харкова
8 вересня 1943 р.	визволення Сталіно (Донецька)
6 листопада 1943 р.	визволення Києва
Січень—лютий 1944 р.	Корсунь-Шевченківська наступальна операція
Вересень—жовтень 1944 р.	Карпатсько-Ужгородська наступальна операція
28 жовтня 1944 р.	визволення всієї території України
9 травня 1945 р.	День Перемоги, завершення Великої Вітчизняної війни

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

Українці – герої Другої світової війни

Іван Кожедуб

Радянський льотчик-винищувач. Найбільш результативний ас Союзників. На рахунку 64 повітряні перемоги. Тричі Герой Радянського Союзу.

Пітер Дмитрук

Канадський військовий льотчик. Був збитий над Францією і приєднався до партизанів. Ціною власного життя врятував цивільних від німецьких репресій. Відзначений Військовим хрестом Франції.

Ніколас Орешко

Старший сержант Армії США. Воював у Західній Європі. За особисту хоробрість відзначений вищими нагородами США: Медаллю Пошани, Бронзовою Зіркою, Пурпуровим Серцем.

Степан Вайда

Поручник 1-го Чехословацького армійського корпусу. Учасник Битви за Дніпро та боїв у Карпатах. Загинув у Польщі. Нагороджений Чехословацьким воєнним хрестом, Герой Радянського Союзу.

Михайло Опаренко

Польський льотчик бомбардувальника. Брав участь у боях проти нацистського агресора в Польщі, а пізніше у Франції та Великій Британії. Двічі відзначений польським Хрестом хоробрих.

Алекс Дяченко

Старшина Військово-морських сил США. Ціною власного життя намагався врятувати захоплене німецьке судно від знищення. За свій подвиг відзначений Срібною Зіркою. Його ім'ям було названо американський військово-транспортний корабель.

Олена Вітер

Ігуменя жіночого монастиря на Львівщині. У роки німецької окупації переховувала людей від репресій. За порятунок євреїв під час Голокосту відзначена титулом «Праведник народів світу».

Катерина Зарицька

Організатор жіночої мережі підпілля ОУН. Керівник Українського Червоного Хреста в УПА. Нагороджена Срібним Хрестом Заслуги.

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

Приблизні втрати деяких країн у Другій світовій війні

3. Українці в Червоній та Радянській арміях, в арміях інших держав світу 1921 – 1991 рр. Участь у війнах та військових конфліктах.

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ.

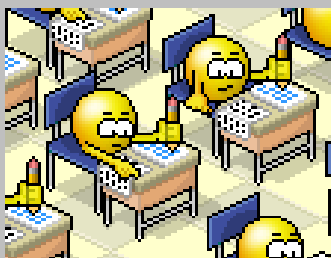

Тема 4 Заняття 2 . (проводиться у ВНП)

1. Вивчити матеріали групового заняття (консультації у викладача).
2. Українські січові стрільці галицького та київського формувань: особливості військової діяльності та участі в боротьбі за українську національну державність.

Тема 4. Заняття 3. (проводиться дистанційно)

1. Спільне та відмінне у військовій справі та військовому мистецтві армій УГА, УНР, УПА та УНА.
2. Відроджене українське козацтво у війнах ХХ століття.
3. Найбільше відомі українці-воїни в складі армій світу ХХ століття.
4. Підготовка рефератів за воєнно-історичною тематикою запропонованою викладачем, як підсумок проведеного групового заняття.

Дякую за увагу!

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА
ВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ